

3Vma ๓

น.ค. ๗๕

ทศวรรษ

ในองค์ตั้ง การ มหา สังคราม

เวทมนตร์ อักขต พายุ
สารนิเทศกรรม สยาม
ในพระบรมราชูปถัมภ์

ซึ่ง ตั้ง ใน หนังสือ พิมพ์ ไทย ฉบับ พิเศษ

พ.ศ. ๒๕๕๗

ราคา ๕๐ สตางค์

หนังสือ "เนื่องด้วย การ มหา สงคราม"

ราคา ๕๐ สตางค์

สารบัญ

ยุทธชัย	หน้า ๑
ความพร้อมเพรียง	„ ๑๓
แบบคนบา	„ ๑๗
ความเป็นกลางแห่งเมืองจัน	„ ๒๗
ดูแวง	„ ๓๐
ฟังดูทองส่องผาย	„ ๔๕
เหตุใดควรที่จันรบด้วย	„ ๖๗
ความประพฤตินิทานกรรม	„ ๗๘
เก็บเด็กผัดม่น้อย	„ ๙๒

ยุทธภย

ยุทธภย คือ ความเดือดร้อน และเสียหาย อันบังเกิด
ขึ้น เพราะ การรบกัน มีเป็นเนืองประการ ทั้งเป็น
ภยอันมิได้เดือกหน้าบุคคล ถ้าแม้สงครามมาติด
เมืองใดเข้าแล้ว บรรดาผู้ที่ตั้งเคหสถาน อาศัย
อยู่ในเมืองนั้น ย่อมจะพากันพลอยเดือดร้อนไป
ด้วยกันทั่วหน้า

คนสมัยใหม่ซึ่งพอใจพูดถึงความ “ชีวิตไซ้” ก็ดี
อำนาจอันชอบธรรมก็ดี หรือกฎบัตรกฎหมายก็ดี
มักจะพากันเข้าใจไปเสียว่า ถ้าแม้ใครไม่เกี่ยว
ข้องในการสงครามแล้ว ก็เป็นอันพ้นภยแห่งการรบ
เพราะฉะนั้นจึงมีคนบางจำพวกซึ่งพยายามอย่างที่สุด
ที่จะแสดงให้ปรากฏด้วยวาจา หรือโดยแต่งความ
เห็นไปตงหนังสือพิมพ์ว่าตนเป็นผู้ที่คัดค้านในการทำ

สงคราม หรือ ในที่ ดุด แด่ดง คน เป็น คน ที่ เกด็ยด
 แด ดู ถูก นั ก รบ เรียก นั ก รบ ว่า เป็น ผู้ รั บ จ้าง ชำ
 มนุช คน เป็น คน ส่วน คน อื่น ๆ ที่ โฉด เขตเอา
 บัญญา เมื่อ ไต่ ข่าน หรือ พง ถ้อย คำ ของ พวก นั ก พุด
 เช่น กต่าง มา แด่นั้น ก็ มัก จะ หดง เชื้อ ถัด ตาม
 ถ้อย คำ ไป เพราะ สำคัญ ว่า เขา เป็น คน มี ความ รั
 เขา จึง พุด มี เดียง แรง แรง เช่น นั้น

แท้จริง ถ้า คน เรา มี สติ ครอบ ดู สัก นิด เดียว เท่านั้น
 ก็ อาจ ที่ จะ เห็น ได้ ว่า ยุทธภย ไม้ ไซ้ ของ ที่ จะ หดัก
 เดียง ได้ โดย ง่าย ไม่ ต้อง แด ดู อื่น โกด ดู แต่ เมือง เรา
 ใน คราว ที่ ชาติ ใน ยุโรป เขา ทำ สงคราม กัน คราว นั้น เรา
 ยัง พดอย ถูก ราง พายุ ด้วย ดั่ง ปรากฏ อยู่ใน ข้อ
 ความ ซึ่ง ดง ใน ฉบับ พิเศษ ของ หนังสือ พิมพ์ ไทย อยู่ แทบ
 ทุก วัน ซึ่ง เป็น พยาน ให้ เห็น ได้ ว่า ถึง แม้ จะ หดัก
 จน พัน สนาม รบ แด้ว ก็ ยัง ไม่ พัน ยุทธภย ให้ ปดอด
 ได้ ที่ เดียว

ก็แต่เมืองเราอยู่ไกลสนามรบถึงปานนั้น ยัง
ต้องพดอยเดือดร้อนบ้างแล้ว ผู้ที่อยู่ใกล้ ๆ จะ
เดือดร้อนปานใด ขอจงนึกดูให้เกิด เรือค้าขาย
ของเดนมาร์ก ซึ่งเปนชาติเปนกตางมิได้เกี่ยวแก่
การสงครามเลย แต่่นไปดี ๆ ก็ไปโดนทุ่นระเบิดใน
ทะเลเหนือ ต้องจมไปถึง ๒ ลำ นอกจากที่พวก
ถูกเรือเองจะได้รับความลำบาก ยังมีหน้าชาผู้
เปนเจ้าของเรือแต่เจ้าของสินค้า ก็ต้องพดอยเสีย
ทรัพย์สินสมบัติไปด้วยเปล่า ๆ

ล้วน ผู้ที่เพื่อน ตั้ง ภูมิตำเนาอยู่ในดินแดนซึ่งถูกใช้
เปนสนามรบนั้นไม่ต้องบวญกล่าวร้องให้คัดแยกว่า
“ไม่เกี่ยวข้อง ! ไม่เกี่ยวข้อง” ก็ไม่มีใครเขา
ปราถนาฟัง ถ้าแม้ผู้นำทัพเขาเห็นว่าควรรุกรบที่
แห่งใด เขาก็ไม่พักขออนุญาตเจ้าของบ้านก่อน
เลย ถึงแม้ว่าในกฎหมายนานาประเทศจะมีข้อ

ห้ามสัก ร้อย ข้อ ว่าไม่ให้ทำความเดือดร้อนแก่ผู้ที่มี
 ไม้ใช้พลรบก็ ตามที่ เกิด แต่ต้องเข้าใจว่าแม่ทัพ
 นาย กองเขาไม่มี เวลาที่จะมานั่งพัก กฎบัตรกฎหมาย
 อะไร เลย ทง ดั้น และถึงแม้ว่าจะมีใครที่รอบรู้
 วิชา กฎหมาย เป็น เนติบัณฑิตย์ ไปยื่น ตะโกน ยก บท
 กฎหมาย อยู่เท่าใด ๆ เสียง ของ ท่าน เนติบัณฑิตย์
 คง ประชัน กับ เสียง ปืน ไม่ ไหว เป็น แน่ และบางที่
 ถ้าทำดี ไม่ได้ ไปยื่น รี่ ๆ ขวาง ๆ อยู่ บางที่จะโดน
 กระสุน ปืน เข้าก็ ได้ เพราะ กระสุน ปืน หา รุ้ จุก เคารพ
 ใน วิชา ของ เนติบัณฑิตย์ ไม่

อีก ประการ หนึ่ง การ พุด คัด คำน หรือ ตี เตียน การ
 สงคราม นั้น ไม่ ตั้ง เป็น ของ ที่ ถูก อารมณ์ ของ
 รัฐบาล ผู้ที่ ทำ สงคราม นั้ แต่ เมื่อ เกิด สงคราม
 ขึ้น แล้ว รัฐบาล ก็ เก็บ กฎหมาย เข้า ตั้ง ดัน ญุญแจ
 หมด คง ใช้ อยู่ แต่ กฎ อยั การ คัก อย่าง เดียว เพราะ

ฉันถึงแม้จะไม่ไปยื่น เกะกะ อยู่กลาง สนาม รบ เบน
 แต่แต่ง ใจ หาร อยู่กลาง เมือง หรือ ออก ความ เห็น
 ขวาง ๆ รั ๆ ใน หนังสือ พิมพ์ ก็ อาจ จะ ถูก จับ ยิง
 เสียได้ กลาง เมือง เหมือน อย่าง หัว หน้า ไซ เซีย ดี สัก
 เฮอร์มันท์ ซอ ดบ กน ชด ฉนน

หนึ่ง ผู้ที่ เพิน อยู่ ใน เขต รัด นาม รบ นั้น ถ้า ยัง
 เป็น ผู้ มี ทร พย ด้ มบ ต ด้วย ก็ ยัง เกรง จะ รั ร้าย เพราะ
 ถ้า กอง ทหาร ชาติ ก เข้าย ต ภูมิ ด้ นเนา ที่ ตน อยู่ นั้น ได้ แวด
 เขา อาจ จะ เกณฑ์ ให้ ออก เงิน ช่วย เขา ใน การ ทำ สงคราม
 ได้ เช่น อย่าง ที่ ชาว กรุง บร ด้ เซต ด้ และ ชาว มณฑล
 ดิเอช ได้ ถูก เฮอร์มันท์ เกณฑ์ แวด ครั้ง น เป็น ตัว อย่าง
 กักร ถูก เกณฑ์ เช่น ด้ นี้ ไม่ มี ทาง หลีก ด้ เพราะ ถึง
 แม้ ใน กฎหมาย นานา ประเทศ ก็ อนุญาต ด้ ว่า มี ประเพณี
 ควร ทำ ด้ แต่ ถึง แม้ จะ มี ด้ มี อนุญาต ด้ เช่น นั้น

ก็ไม่วิเศษวิสัยอันใด เพราะตามธรรมดาเมื่อเกิด
สงครามขึ้นแล้ว บรรดากฎหมายทั้งปวงนับว่ายกเลิก
หมดชั่วคราว คงมีอยู่แต่บทอัยการศึกเท่านั้น
และยุติธรรมก็มีได้ อยู่ที่ริมฝีปากของนักพูดอย่างใน
เวลาสงบศึก ยุติธรรมในเวลาสงครามย่อมอยู่ที่
กำหัด ใครหัดใหญ่คนนั้นก็วินิจฉัยคดีได้
ทุกอย่าง!

เมื่อท่านอ่านมาแต่จนถึงแค่นี้ ท่านคงนึก
ตั้งปัญหาในใจว่า นี่ข้าพเจ้ามุ่งหมายอย่างไร ?
ข้าพเจ้าจะขอตอบทันทีว่า ความมุ่งหมายของ
ข้าพเจ้ามีอยู่ที่ จะชักชวนท่านทั้งหลาย บรรดาที่เป็น
ข้าแผ่นดินกรุงสยาม แต่ที่พึงพระบรมโพธิ์สมภาร
อยู่ ณ บัดนี้ ให้รอกจุดจ้ำ ข้อความสำคัญไว้ว่า :—

ข้อ ๑ ยุทธรียนน ถ้าเกิดขึ้นแล้วและมาถึง
เมืองแล้วยากที่จะหลีกเลี่ยงได้

ข้อ ๕ เครื่องบงกชยุทธรภยที่ ยอดดีที่สุด คือ
 ความปรองดองในหมู่เราทั้งหลาย แต่เราทั้งหลาย
 ต้องระวังอย่าให้มีความแตกร้างในระหว่างเรากันเอง

ข้อ ๓ เครื่องที่จะทำให้มีความปรองดองในหมู่
 ชาวเรา คือ เราต้องมีความมุ่งหมายเป็นอาทิอัน
 เดียวกัน ต้องตั้งใจตรงกัน อยู่ว่าอิศรภาพแห่งชาติ
 สำคัญกว่าอิศรภาพแห่งบุคคล คนหนึ่งคนใด
 หรือพวกหนึ่งพวกใดโดยจำเพาะ และถ้าชาติเรา
 ไม่ถูกข่มเหงแล้ว ถึงตัวเราเองในส่วนตัวจะต้อง
 เดือดร้อนในบางสมัยก็อดกลั้นเสียดีกว่าที่จะก่อการ
 แก่งแย่งในเมืองเรา

ข้อ ๔ การที่แสดงตนว่าไม่เกี่ยวข้องหรือว่าไม่
 ได้เห็นด้วยในการสงคราม ไม่เป็นเครื่องคุ้มตัว
 กันมิให้ข้าศึกเขาริบหรือเกณฑ์เอาทรัพย์สมบัติได้โดย
 เพราะฉนั้นข้าศึกคิดเมืองเข้าแล้ว อย่างไร ๆ ก็

ต้อง อุดหนุนรัฐบาล ของเราโดย เต็ม ๘๐% โดย
ทางใดที่ เราจะทำได้ ดีที่สุด

ข้อ ๕ การที่ไม่ไปรบไม่เปนเครื่อง ประกันว่าจะ
ไม่ต้องถูก ฆ่า เจ็บ หรือ แม่ คาย เพราะ กระสุนปืน
ไม่รู้จัก เดือดใน ระหว่าง พด รบกับ พด เรือน เพราะ
ฉนั้น ถ้า ไหน ๆ จะ ต้อง เจ็บ หรือ คาย แลว ก็ เจ็บ หรือ
ตาย อย่าง ดูกั ผู้ชาย ดีกว่า คือ ถือ อาวุธ อยู่ในมือ

ข้อ ๖ ถึงจะมี ความ เต็มใจว่าจะ อาสาไป รบใน
เมื่อ มี ศักมา คิด เมือง ก็ ดี แต่ ถ้า รบ จน ศักมา คิด แลว
จึง ค่อย ดู ขน เตรียม ตัว หนี หา ที่ หนี เพราะ ฉนั้น
จึง สัมควร ที่จะ ถือ เอา โอกาส ใน เวลาค่ำ ที่ สงบ ศัก เพื่อ
เตรียม ตัว ไว้ ให้ พริก พร้อม การ เตรียม มี เปน ๓
สถาน คือ

สถานที่ ๑ ต้อง หมั่น ผัก ผืน และ เต็มใจ ตัว ของ
ตัวไว้ ย่า ให้ สัม ได้ ว่า เมืองไทย เปน ถิ่น ฐาน ที่ อยู่

ของเรา เรา จะ ยอม ให้ ผู้ อื่น มา แย่ง ถิ่น ของเรา
 ไม่ได้ เพราะ ฉะนั้น เรา ผู้ เป็น คน ชา ไร่ ไร ใน เมือง ไทย
 ต้อง ไม่ เห็น แก่ คว ยิง กว่า เห็น แก่ บ้าน เมือง พวก
 เรา ที่ เป็น ไทย แท้ เกิด มา ใน เมือง ไทย ถึง อย่าง ไร ไร
 เรา ก็ หนี จาก เมือง ไทย ไม่ พ้น ไม่ เหมือน คน ชา คี อื่น
 ซึ่ง ถ้า มี ภย ขน แก่ เมือง ไทย เขา ก็ หนี ไป เสีย ให้
 พ้น ได้

สถานที่ ๒ ต้อง เข้าใจ ว่า ถึง เรา จะ เต็ม ใจ อยาก
 ทำ การ บัง คุ้ม บ้าน เมือง ของเรา ถ้า เรา ไม่ รู้ วิช ิต
 จะ ทำ การ ให้ เป็น ประ โยชน์ ได้ แดว ก็ เหมือน หุ่น ยนต์
 อื่น ไม่ มี ชีวิต เพราะ ฉะนั้น ถ้า อายุ ด้ มคว ร จะ เป็น
 ทหาร ได้ ก็ คว ร มุ่ง หมาย อยาก เป็น ทหาร แต่ ถ้า
 อายุ เรา เกิน กำหนด แดว ก็ คว ร ขวน ขวาย เป็น เลื่อ ภา
 แด พยายาม ให้ ได้ ความ รู้ ใน ทาง เลื่อ ภา ให้ มาก ที่ สุด
 ที่ จะ พัง ทำ ได้

สถานที่ ๓ ต้องไม่คงอยู่^๕ ในความประมาท คือ ต้อง
 จำไว้ว่า ตัวของตัว นับวันนับจะแก่ไป ทุกที และ
 ในที่สุด ก็ต้อง ตาย วัน หนึ่ง แต่เราต้อง หวัง ว่า ชาติ
 ของเรา จะ ยัง คง อยู่ ต่อไป เพราะ ฉะนั้น เป็น หน้า ที่
 ของเรา ที่ จะ ต้อง ตั้ง สอน ชัก จูง ใจ แห่ง ลูก หลาน หรือ
 กุศบุตร^๖ ซึ่ง อยู่ใน ความ ปกครอง ของเรา ให้ มีความ
 รู้ สึก เต็ม บริบูรณ์ ใน สถานที่ ๑ แต่ ที่ ๒ ซึ่ง กล่าว มา
 แล้ว ข้าง บน นี้ ตั้ง นั้ จึง จะ นับ ว่า เรา ได้ กระทำ หน้า
 ที่ อัน ควร แก่ คน ไทย โดย บริบูรณ์ แท้จริง มุ่ง
 ประ โยชน์ แก่ ชาติ และ บ้าน เกิด เมือง นอน ของ เรา โดย
 แท้จริง

ถ้า คน ไทย เรา นึก ได้ เช่น กล่าว มา แล้ว นี้ จะ
 นับ ว่า เรา ทง หาดาย ถึง ซึ่ง ความ รุ่ง เรือง แท้จริง ดียัง
 เดียว กว่า ที่ จะ เปน แต่ คุย โบบัง เก็บ ขปาก ฝรั่ง มา พุด ให้ ฟัง
 สรวน เปด่า ๆ ความ “ชีวิตได้” แท้จริง หา ได้

อยู่ที่ปากไม้   อยู่ที่ใจ และที่ ความ ประพฤติ อัน เป็น
 ไปโดย ความ บังคับ แห่งใจ นั้น ต่างหาก   ถึง จะ แต่ง
 ตัว เป็น ฝรั่ง หรือ ตะ โทณ ประกาศ ความ “ชีวิตดี”
 ของ ตัว ให้ กัก ก้อง กดาง พระ นคร ทุกคืน ทุกวัน ก็ ตาม
 แต่ ถ้าใจ ไม่ เป็น “ชีวิตดี” จริง   และ ประพฤติ ก็
 ไม่ ผิด กับ คน จรจัด แล้ว   จะมี ใคร เขา เชื่อ ถือ ว่า
 “ชีวิตดี” จริง ก็ ห้าม ได้

อัศวพาหุ

ความ พร้อม เปรียง

การ ส่งคราม ครั้ง นี มี ข้อ ที่ ชาว เรา ควร สังเกต
อยู่ อย่าง ๑ คือ ความ พร้อม เปรียง ใน หมู่ เขา ทั้ง
หลาย ผู้ ทำ ส่งคราม

ส่วน ใน ประเทศ อื่น จะ เป็น อย่างไร บ้าง ข้าง เรา
ใน นี้ หา ได้ ทราบ ชาว ไม่ เพราะ ชาว คราว ของ เรา
โดย มาก ได้ มา ทาง อังกฤษ เรา จึง รู้ เรื่อง เมือง
อังกฤษ มาก

เท่า ที่ รู้ มา นึก ๆ ก็ น่า ชม ความ พร้อม เปรียง ของ
เขา คือ นอกจาก การ มี คน ส้ม ัก ไป รบ เป็น อัน มาก
ยังมี ผู้ ที่ ไป รบ ไม่ ได้ อีก มาก แต่ เขามี ได้ อยู่
เฉย ๆ เเตย ต่าง คน ต่าง พยายาม ที่ จะ ทำ การ เพื่อ
ประโยชน์ แก่ บ้าน เมือง ของ เขา

ผู้ ที่ มี บ้าน เรือน ใหญ่ ได้ พร้อม ใจ กัน ยก บ้าน เป็น
โรง พยาบาล ชาว คราว รวม เบ็ด เสร็จ ถึง ๒๕๐ แห่ง

กับ ยังได้ มี ผู้เข้า เรี่ยรายในเงินทอง ของ บริษัทออฟเฟวด์
 ซึ่ง ดำหรับใช้ ใน การ พยายาม นั้น อีก เป็น อันมาก ตาม
 ที่ รุมา แล้ว มี ผู้ที่ ได้ เข้า เรี่ยราย แล้ว เป็น ราย
 ใหญ่ ๆ คือ ส้มเต๋จ พระเจ้า กรุง อังกฤษ ๕๐๐๐ ปอนด์
 ส้มเต๋จ พระ มเหสี ๓๓๕๐ ปอนด์ บริษัท ออฟเฟวด์
 ๓๐๐ ปอนด์ กรม ทหาร เกรนาเดียร์ รักษา พระองค์
 ๑๕๐๐๐ ปอนด์ นาย ยอช โคคส์ ๕๐๐๐๐ ปอนด์ ดอร์ดี
 แอชตัน ๒๕๐๐๐ ปอนด์ บริษัท ตรีอชไฮดรี ๓๐๐๐๐ ปอนด์
 นาย วิดเดียม มอริสัน ๓๐๐๐๐ ปอนด์ มวรวิด แห่ง
 ซอดด์เบอร์ ๑ ดอร์ดีไอเวห์ ๑ ดอร์ดีนอชคิฟ ๑
 เซอร์เออร์เนสต์ คัสเซด ๑ เซอร์อาร์เชอร์ ดีเวอ ๑
 เซอร์ วิดเดียม ดีเวอ ๑ คน ละ ๕๐๐๐ ปอนด์ คุก
 แห่ง เวสต์มินด์เตอร์ ๓๕๐๐๐ ปอนด์

การ เรี่ยราย ใน เมือง อังกฤษ ได้ เคย ดัง เกต ว่า ดู มี
 บ่อย ๆ แต่ ก็ คง มี ผู้ ออก เงิน เต็มมือ จึง เห็น ได้ ว่า

พด เมือง ของ เขามันที่ มั่ง มี อยู่ มาก นั้น ประการ ๑ อีก
 ประการ ๑ การ เรี่ยราด ใน เมือง นั้น เขา ไว้ ใจ กัน ได้ ว่า
 ผู้ที่ เรี่ยราด นั้น ไม่ ยัก ยอก เขา จึง ไม่ รัง เกียจ ใน การ
 ที่ ออก เงิน

นอกจาก นี้ บรรดา เมือง ประเทศ ราช ของ อังกฤษ
 มี คน ชาติ เป็น ต้น ได้ แสดง ความ เต็ม ใจ ที่ จะ ช่วย
 ประเทศ อังกฤษ โดย อากา ร อัน แขง แรง ทั้ง ใน ทาง
 สังก ทหาร ช่วย รบ และ ให้ สบ เบียง เป็น ต้น ซึ่ง นำ ปด ม
 แทน เขา

คนไทย เจ้า ชาติ ท่าน พอ ใจ เขา อย่าง ผร้ง นั ก
 เขา อย่าง เขา ใน ทาง ความ พร อม เพรียง ของ เขา บ้าง เป็น
 ไ ร เห็น จะ ตัก กว่า คุย ทำ ไก่ “ ซิว ไตซ์ ” ต่อน ๆ
 กระทบ

แบบคนบ้า

ความเห็น ของ ชาว เยอรมัน ผู้ ๑

ซึ่ง อยู่ใน แหวม มลายู

(แปลจากหนังสือพิมพ์ “ด็เตรคส์ เฮโค”)

ตั้งแต่ได้เริ่มการสงครามครั้งนี้มา ทั้งฮอดส์เตรีย
แต่เยอรมันได้กระทำการยุทธโดยใช้วิธีคนบ้า พวก
ฮอดส์เตรียได้เริ่มก่อน ด้วยระดมยิงเมืองเบดเกิร์ต
ซึ่งไม่มีบอมบ์ป้องกันนั้น จากระยะอันปราศจาก
อันตรายแก่ฝ่ายผู้ยิง ฝ่ายเยอรมันนั้นปรากฏว่า
ได้ทำร้ายด้วยอาการอันทารุณแก่บุคคลผู้หาความผิด
มิได้ ซึ่งเปนชนชาติฝรั่งเศส รัสเซีย อังกฤษ
และอเมริกัน ผู้ที่พาเข้าไปเที่ยวอยู่ในแดนเยอรมัน
แม้แต่ราชทูตและภรรยาของเขาก็ได้ถูกทำร้ายร่างกาย

และคนเดิน ทาง หตายคนได้ถูกยิงเสียโดยมิได้พิจารณา
เพราะต้องหาว่า เป็น ผู้ตัก ดอบ อด แหม

ตั้งแต่ได้เข้าไปสู่แดนเบตเยียมแล้ว ทหาร

เยอรมัน ดูเหมือนจะได้ประพาศิ การทารุณร้ายกาจ อย่าง
ยิ่ง ค่อ พต เมือง ที่ เป็น พต เรือน ด้วย ความ ตง ใจ ที่

จะทำให้ พต เมือง มี ความ กัด อย่าง ยิ่ง เราได้ ยิน

ข่าว อยู่ ว่า พวก ชาว บ้าน นอก และ ชาว นา ซึ่ง

จับได้ ว่า ก่อ อาวุธ อยู่ นั้น เขาได้ ยิง เสีย และ

หมู่บ้าน ทัง ๆ หมู่ ได้ ถูก ทำ ตาย เพราะ ชาว บ้าน

นั้น ๆ ได้ พยายาม ที่ จะ บ้อง กัน รัक्षा บ้าน และ ว่า

บรรดา ชาว บ้าน นั้น ๆ ได้ ถูก ประหาร ชีวิต ทัง หมด

ไม่ ต้อง สงสัย ชาว คราว ซึ่ง เรา ได้ รับ มา นั้น

น่า จะ มี ข้อ ความ กัด ว เกิน เหตุ ไป บ้าง แต่ จำนวน

เรื่อง แด ข้อ ความ อัน มี มา ตรง กัน อยู่ ใน เรื่อง

ความ ประพาศิ ทารุณ แห่ง ทหาร เยอรมัน ทำให้

เห็นได้ชัดว่า ทหารเยอรมัน มีความผิดฐาน ทำการ
รุนแรงร้ายกาจเกินไป คุณแดง เห็น ถนัด อยู่ว่า ทั้ง
ฮอดส์เทรีย แดเยอรมัน ได้ จง ใจ ประพฤติ ตมิต กฏหมาย
นานา ประเทศ ล้วน แบบ ชรรมนิยม การ สงคราม

กฏ แด แบบ ชรรมนิยม การ สงคราม นั้น มี อยู่
ใน สัญญา ระหว่าง ประเทศ ว่า ด้วย กฏ แด แบบ
ชรรมนิยม การ สงคราม ซึ่ง บรรดา ประเทศ ที่
รุ่งเรือง แดวได้ ตั้ง นาม พร้อม กัน ที่ กรุง เฮก ณ วัน
ที่ ๑๘ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๐๗ (พ.ศ. ๒๔๕๐) และ ฮอดส์
เทรีย ซึ่ง กาว กับ เยอรมัน ก็ได้ ตั้ง นาม ด้วย แต่ ถึง
กระนั้น ก็ ดี ข้อ ความ อัน มี อยู่ อย่าง แจ่ม แจ้ง ใน
สัญญา อัน นั้น ทหาร ฮอดส์เทรีย แดะ เยอรมัน ได้ ละ
เลย เสีย โดย เจตนา ซึ่ง ไม่ ต้อง สงสัย ว่า คง จะ ได้
กระทำไป ตาม คำ สั่ง ที่ เขา ได้ รับ เช่น นั้น

มีข้อควรกล่าวเพิ่มเติมอีกด้วยว่า เยอมนั้น
ได้ตั้งนามในคำปฏิญาณนั้นทุกข้อ มีคดีค้างอยู่
แต่ข้อ ๔๔ ซึ่งกล่าวว่า :—

“ห้ามมิให้ผู้ทำสงคราม บังคับพด เมือง ภายใน
ดินแดนที่ตนได้เข้าไปไว้แล้ว ให้บอกข่าวคราว
เนื่องด้วยกองทัพของผู้ทำสงครามอีกฝ่าย ๑ หรือ
๕ ข ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ”
เนื่องด้วยวิธีการบ่งกัน

ผู้ที่กล่าวได้ถึงการปลุกษากันที่กรุงเฮกนั้น ย่อม
ทราบอยู่ว่าเยอมนั้นได้คัดค้านอย่างแข็งแรง ใน
ส่วนอำนาจอันชอบธรรมแห่งพดเมือง ซึ่งมีได้แต่
เครื่องทหาร ที่จะบ่งกันชีวิตแต่ทรัพย์สินสมบัติซึ่ง
ถูกทำลายโดยเหตุอันไม่จำเป็น เยอมนั้นมีกองทัพ
บกอันใหญ่โตอยู่แล้ว จึงไม่ยอมที่จะรับรอง
ในความชอบธรรมแห่งประเทศที่ไม่ใช่เมืองทหาร ใน
การที่จะบ่งกันเมืองด้วยกำลังพดเมืองถึงอาวุธ และ

ชาวเบดเยียม ซึ่งพยายาม โดย อากาธ อัน ส้มควรว อย่าง
 ยิ่ง ที่จะ บัง กัน เคหัดถาน ของ เขา เพื่อ ต่อ ตั้ผู้
 บุกรุก นั้น เยอรมัน ถือเอาว่า เป็น โจร แต่ ใน
 มาตรา ๒ แห่ง สัญญา กรุง เฮก นั้น มี ข้อ ความ
 กล่าวไว้ โดย ชัด เจน ว่า :—

“ พด เมือง แห่ง ดิน แคน ซึ่ง ยัง มิ ได้ ถูก ยึด ซึ่ง
 ใน เมื่อ ข้า คัก ยก มา ไกต้ จับ อาวุธ ชน โดย พดการ ตน
 เอง เพื่อ ต่อ ตั้ทหาร ซึ่ง ยก รุก มา นั้น โดย ยิ่ง
 มิ ทน มี เวลา ที่ จะ จัด ตั้ง กอง กน ชน ตาม ที่ กำหนด ไว้ ใน
 มาตรา ๓ นั้น ให้นับ ว่า เป็น ผู้ทำ สงคราม ถ้า
 เขา ทง หตาย ถือ อาวุธ โดย เบ็ด เผย และ ถ้า เขา ทง
 หตาย นับ ถือ กฏ แด แบบ ธรรมเนียม การ สงคราม ”

อนึ่ง เรา ได้ ยิน อยู่ มาก ถึง เรื่อง ประพฤติ ร้าย แรง
 ต่อ ชลย คัก ซึ่ง พวก เยอรมัน และ อือตเตรีย จับ ได้
 แต่ มาตรา ๔ แห่ง สัญญา กรุง เฮก ได้ วาง ลง ไว้ ชัด เจน

ว่า “ชดเชย คឹก ๑๓ ๑ ต้องได้รับ ความ บำรุง ด้วย
เมตตา ”

เราได้ ยิน ข่าว หลาย ราย ซึ่ง ว่า เยอรมัน ได้ ใ้
ของ ผู้ เจรจา ทัพ โดย อาการ อัน ไม่ ส่มควร บ้าง ว่า ได้
ปลอม เบน ทหาร เบน เขี่ยม โดย แต่ง เค็รอง ทหาร เบน เขี่ยม
บ้าง และ ว่า ได้ ใ้ กัด อุบาย หลอก ถวง หลาย ประการ
แต่ มาตรา ๕๓ แห่ง สัญญา กรุง เฮ็ก ซึ่ง เยอรมัน เอง
ก็ ได้ ลง นาม รับ รอง นั้น มี ข้อ ความ ชัด ช้อย ว่า :—

“ห้าม เบน อัน ซาด โดย เงาะ มี ให้ ใ้ กัด
อุบาย หลอก ถวง เพื่อ ซ่า หรือ ทำ ร้าย แก่ บุคคล
ซึ่ง เบน สน ซาด ซ่า คឹก หรือ อยู่ ใน กอง ทัพ ซ่า คឹก
ประการ ๑ ห้าม มี ให้ ซ่า หรือ ทำ ร้าย อัน ตราย แก่ ซ่า คឹก
ซึ่ง ได้ วาง ส่า ตรา ดูช ของ ตน เอง แล้ว หรือ ซึ่ง ไม่ มี
หน ทาง ที่ จะ บ้อง กัน คิว ได้ อิก ค้อ ไป แล้ว จึง ยอม
แพ้ โดย เต็ม ใจ นั้น ประการ ๑ ห้าม มี ให้ ประกาศ

ว่าจะไม่ยกชีวิตให้แก่ผู้แพ้   ประการ ๓ ห้ามมิให้
ใช้โดยอาการที่ผิดซึ่งของผู้เจรจาทัพของชาติหรือ
เครื่องหมายและเครื่องแต่งตัวของทหารชาติใด และ
ห้ามมิให้ใช้เครื่องหมายอันชัดเจน ซึ่งกำหนด
ไว้ในสัญญาเมืองยี่วา (สภาภคชาติ) นั้น อีก
ประการ ๑ ”

การที่ฮอดส์เครียได้ระดมยิงกรงเบดเกร็ดอันเป็น
เมืองไม่มีป้อมรักษานั้น ผิดด้วยมาตรา ๒๕ แห่ง
สัญญากรุงเฮก ซึ่งฮอดส์เครียฮังการีเองก็ได้ตั้ง
นามรับรองด้วย และซึ่งมีข้อความอยู่ว่า

“ห้ามมิให้โจมตีโดยวิธีระดมยิงด้วยปืนใหญ่
โดยอาการใด ๆ ทั้งสิ้น ซึ่งเมือง หมู่บ้าน เรือ
หรือโรง ที่ไม่มีผู้ป้องกันรักษาอยู่ ”

ผู้อ่านหลายคนคงจะจำได้เป็นอย่างดีว่า ในส่วนการ
สงครามทางทะเล เฮอร์มันน์แนะนำการใช้วิธีอย่าง

ดูร้าย คล้าย คน บ้า และคงจำได้ว่าที่ สันติสุขมาคม
 กรุง เชียง นัน เฮอร์มนี่ ไม่ยอม ที่จะจำกัด การ ใช้
 ทุน ระเมิด ดอย โดย อากา รัน จะไม่ เป็น อันตราย
 แก่ เรือค้าขาย ของชาติเป็น กตาง ผู้หาผิดมิได้ เฮอร์มนี่
 ผู้มี กองทัพ บก อันใหญ่ ไม่ยอม รับ รong ใน ส่วน
 อำนาจ อัน ชอบ ธรรม แห่ง ประเทศ ที่ ไม่ ใช้อยู่ เมือง ทหาร
 ที่ จะ บ้อง กัน ตนเอง โดย อาได้รย กำดั่ง พดเมือง ซึ่ง มิใช่
 ทหาร แต่ เฮอร์มนี่ ผู้มี กองทัพ เรือ อัน อ่อน และมี
 เรือค้าขาย น้อย (กว่า อังกฤษ) ไม่ยอม ที่จะจำกัด
 การ ทำลาย เรือค้าขาย อัน หา ความ ผิด มิได้

วิธี ทำ สงคราม ของ เฮอร์มนัน ดูเห็นได้ชัด ว่า
 มิได้ ถือเอาความคิด เมตตาต่อ เพื่อน มนุษย์ เป็นเกณฑ์
 แต่คิด ถึง ความ อดอก ของ เฮอร์มนี่เอง เป็น อาทิ ใน
 การ สงคราม ครอง น เฮอร์มนี่ ใช้อย่าง คน บ้า ข้าครว
 ซึ่ง มาถึง เรา แล้ว เพียง ชั่ว เวลานี้ อาจ ที่ จะ ก่อ

เกินเหตุไปได้ดัง กล่าว แล้ว   แต่ทว่า เชื่อว่าจะ มี
 ความจริง อยู่ใน นัน เบน อัน มาก   การที่ ใช้วิธี อัน
 ปราศจาก ความ กรุณา ซึ่ง ควรแต่ จะใช้ ในโบราณ สมัย
 นั้น   นับว่า เยอรมัน ทำ ร้าย แก่เกียรติคุณ และ ความ
 เปนไปในอนาคต แห่งตนเอง บางที ทุกข์ โทษ อันใหญ่
 จะเปนมกรรม ตาม ทัน เยอรมันนี้   ถ้าฝ่าย สัตว์ ภูต ภูติ
 ชน ว่า การที่ จะขอ ให้เยอรมันนี้ ถึง ความ ยุติธรรม แด
 ความ ประพฤติ ซื่อตรง นั้นไม่ เปนผล แล้ว   และใช้
 วิธี บอง กน ครอบงำ วิธี ครอบงำ ของ เยอรมันนี้ โดย ทำการ ตอบ
 แทน แก่กัน   เพื่อ ประโยชน์ ของตนเอง นั้น   แต่
 เยอรมันนี้สมควร ที่ จะรับ ใช้วิธี อัน ประกอบ ด้วย ความ
 เมตตา แก่เพื่อน มนุษย์   ซึ่งฝ่าย ซ้ำค้ำ เขานิยม อยู่
 และ ซึ่ง เยอรมันนี้เอง ได้ตั้งนาม สัญญา อนุกรง เฮ็ก แดวอนัน
 ข้อ ความ ข้าง บนนี้   ข้าพเจ้า ผู้แปล มีความ สงสัย
 อยู่ว่า   จะ เปน ถ้อยคำ ของคน ชาวเยอรมันนี้ แน่ ละ

ฤา ? ส่วน การที่จะวินิจฉัยว่า ข้อความที่เขา กล่าว
 มา จะถูกต้องเพียงใดนั้น ไม่ใช่หน้าที่ของข้าพเจ้า
 แต่ในที่นี้ ข้าพเจ้าเห็น ควร บอกให้ท่าน ผู้อ่าน ทราบว่า
 ในหนังสือพิมพ์ “ไทมส์” มีข้อความว่า ท่าน
 เบทมันน์ ฮอดดเจ็ค อรรถมหาเดณา บดี แห่งเยอรมนี
 ได้กล่าวในที่ประชุมรัฐสภาว่า “ความจำเป็นย่อม
ไม่รู้จักธรรมะใด ๆ ทั้งสิ้น” คำนี้ข้าพเจ้าเห็นว่า

เป็นคำ คอบคำ ทัก ท้วง ทุก ๆ สถานที่ ใน ส่วน ยุทธ
 วิธี ที่เยอรมันใช้

อ.พ. ผู้แปล

ความ เปน กลาง แห่ง เมือง จีน

ตามข่าวคราวที่ ได้รับ มาแล้ว ยังมี ได้ มี ปราบกฎ
แห่งใดว่าเมืองจีนนั้นได้ แสดงความเปนกลาง โดยอาการ
อย่างไร แล้ว บ้าง บางที จะ เปน แต่รัฐบาลได้ บอก
แก่ รัฐบาล แห่ง ประเทศ ที่ ทำ สงคราม กัน นั้น ว่า จะ
เปนกลาง แต่ ส่วน ประกาศ การ เปน กลาง ภายใน
ประเทศ จีนเอง อย่าง เช่น ที่ รัฐบาล สยามได้ กระทำ แล้ว
ตาม นาทิ แห่ง อิศระ ประเทศ ซึ่งมี อยู่ใน สัญญาว่า ด้วย
การ เปน กลาง นั้น ยังไม่ ทราบ ว่า รัฐบาล จีน จะ ได้
กระทำ แล้ว ฤยัง

ถ้า รัฐบาลจีนได้ ประกาศความเปนกลางตามกฎหมาย
นานาชาติ ก็ย่อม จะ ต้อง มี นาทิ อัน จะ ต้อง กระ
ทำ อยู่ หายประการ ซึ่งน่า จะ เปนการลำบาก แก่ รัฐบาล
จีน อยู่ บ้าง ข้อ สำคัญ ที่ อาจ จะ มี เหตุได้ ก่อน ก็ คือ
เรื่อง เรือ ก่อว่า คือ ถ้า เรือ รบ ของ รัฐบาล ฝ่ายใด
เข้าไป ใน ท่า เรือ ของ ประเทศ ผู้ เปน กลาง รัฐบาล

ผู้เป็น กตาง มีหน้าที่ ต้อง ประพฤติ อย่างใด อย่าง ๑ ใน ๒
สถาน คือ :—

สถาน ๑ ต้องได้ให้ออกไปให้พ้น จากท่าเรือ และ
ห้ามมิให้รับเสบียง ถ่าน ฤๅ สัตราวุธ ส่วน
เสบียง แต่ถ่าน นั้น ถ้าจะอนุญาตให้รับได้ก็ ต้อง เป็น
แต่เพียง พอ จะ เดิน ไป ถึง ท่าเรือ อีกท่า ๓ เท่านั้น ส่วน
อาวุธ นั้น จะ ให้รับไม่ได้ เลย เป็นอันขาด

อีกสถาน ๑ ถ้าเรือรบนั้น ไม่สามารถ จะ เดิน ไป
ได้อีกต่อไป ต้องบังคับให้ชนบนชนให้หมด และ
ยึดเรือนั้นไว้จนกว่าจะเสร็จ การ สงคราม เมื่อ ครอง
วัดเชียวกับญบุน เรือรบวัดเชียวได้เข้าไปอาศัย
อยู่ในท่าเรือแห่ง ๑ ของประเทศจีน แต่ไม่ปรากฏ
ว่าประเทศจีนได้จัดการจับได้ฤๅบังคับให้ยกบนชน ๒
สถาน เพราะ ฉะนั้นในครั้งนั้น ถ้าต่างว่าเรือรบชาติใด
ชาติ ๑ ซึ่งทำสงครามกัน อยู่ จะเข้าไปในเมืองท่า

แห่งใด แห่ง ๑ ของ จีน ประเทศ จีน จะทำไม่รู้ไม่เห็น
 เด้อย่าง เรือ รบ วั้เดี้ย อี้ก ฤา ปรกการใด? และ ถ่า
 ทำเช่น นั้น จะไม่ เกิด เปน ปาก เดียง ชัน ฤา?

อี้ก ปรกการ ๑ ตาม กฏหมาย นานาประเทศ อัน มี
 ข้อ ความ กล่าว ชัดเจน ใน สัจญญา ว่า ด้วย การ เปน กตาง
 ซึ่ง นานา ประเทศ ได้ ลง นาม พร้อม กัน ใน กรุง เฮก ยัง
 มี น้าที่ ซึ่ง ผู้ เปน กตาง จะ ต้อง ระวัง อี้กอย่าง ๑ คือ ต้อง
 คอย ห้าม ปราม มิ ให้ ผู้ ทำ สงคราม เตรียม การ สงคราม
 ใน อาณาเขต ผู้ เปน กตาง จึง มี ปัญหา ที่ น้า ถาม ว่า
 เกี่ยว เจา นั้น เปน อย่างไร ตาม ความ เข้าใจ กัน ว่า
 เยอรมัน เปน แค้ เจ้า ที่ ของ จีน เพราะ ฉนั้น จีน ยัง คง เปน
 เจ้า ขวง เกี่ยว เจา แค้ เยอรมัน ใช้ เกี่ยว เจา เปน ที่ ฐาน
 ทัพ เรือ ฉนั้น จีน จะ ควร ทำ อย่างไร บ้าง ฤา ไม่? ฤา
 จะ ต้อง นิง อี้ก?

ลวง

ตาม ความเห็น ของ ซี. เอช. คอลดิงส์

(แปลจากหนังสือพิมพ์อังกฤษชื่อ “แซเตอร์เดย์วิว”)

ถ้านับวัน ตาม ประดิทิน ก็เพียง เดือน เดียว แต่
ในทาง มโน วิญญาณ (หรือ ความเห็น ดี เห็นชอบ)
นับว่า เป็น เวลาอัน ห่างไกล อย่าง ยิ่ง เมื่อ มี คน เรา
เป็น อัน มาก ได้ พา กัน ลง นาม ใน คำ โฆษณา เพื่อ ร้อง
ทุกข์ แทน ความ รุ่ง เรือง ชรรณ ค้าสัตว์ และ วิทยา
ค้าสัตว์ ของ เยอรมัน คน เหล่า นั้น ได้ ตั้ง ปัญหา ถาม
เรา ทั้ง หดาย ว่า โลก ซึ่ง รู้ ตัก บุญ คุณ จะ ทำ ดัง ความ
ได้ อย่างไร กับ ชาติ ใหญ่ ซึ่ง ทำ ประโยชน์ แก่ ความ
รุ่ง เรือง ของ โลก เป็น อัน มาก ทั้ง ใน คัดปะ และ ใน
วรรณคดี และ ใน ทาง อื่น ๆ ผู้ ที่ ลง นาม ใน คำ ร้อง
อนัน ฌ นบดิน ฌา จะ ต้อง เหล็ดยว หดัง ไป แด่ ความ

คิดเต็ม ของ คนอื่น แสดง เร็ว เกินไป นั้น ด้วย อากา
 รอื่น ตันใจ . เพราะ ความ เห็น ต่าง ๆ ที่ ได้ เคย มี อยู่
 แล้ว แต่ ก่อน นั้น ย่อม จะ กระทบ ไป ดัน แล้ว เพราะ
 คำว่า ดู แวง บัด นี้ มา เกิด เป็น บัญหา ชน สำหรับ คน
 จำพวก ที่ กล่าว แล้ว นั้น แล คน อื่น ๆ อีก ด้วย ที่ จะ
 ต้อง หา ค่า อธิบาย สาเหตุ ใน ทาง ชราม ซึ่ง บันดา
 ให้ บัง เกิด กิจ การ อื่น ๆ ซึ่ง จะ ทำให้ ดู แวง กดา
 เป็น ศัพท์ แตะ เป็น คำ เปรียบ ต่อ ไป อีก หดา ร้อย ปี
 ความ ประพฤติ เช่น นั้น (คือ เช่น ที่ เยอรมัน ได้
 กระทำ กับ ดู แวง) เมื่อ ยก ความ ตัน ตกใจ อื่น เกิด
 แต่ การ ยิง กัน ชน ใน ที่ มี ด และ คำ ร้อง ว่า ดอบ ทำ
 ร้าย อื่น เป็น ผล ชรามดา แห่ง ความ ตัน เช่น นั้น เสีย แล้ว
 ก็ จะ แปร สาเหตุ ได้ อีก ทาง เดียว คือ ต้อง เข้าใจ ว่า
 คน โดย มาก ไม่ ว่า เป็น ชนชาติ ไใด ย่อม มี อากา
 รหวั เสีย อย่าง เดียว กัน ความ ตกใจ จน ไม่ รู้ จะ ทำ

อะไร และความโกรธอย่างรุนแรง ย่อมทำให้
 ประพฤติ โดย บัณฑิต ซึ่ง กิจ อัน ร้าย โดยมี ได้ มั่งคั่ง เหตุ
 ผล ไม่ ต้อง สงสัย เลย ลักษณะ โดย ปกติ แห่ง
 ชาติ ย่อม สำแดง ปรากฏ ออกมา ใน ลักษณะ และ ส่วน แห่ง
 ความ ตื่น ตกใจ และ ความ คุร้าย ลักษณะ แห่ง ชาติ
 คิวคอน (เยอรมัน) ใน ขณะ เมื่อ กระทบ เหตุ การณ์
 เสีย หาย อัน มิ ได้ อยู่ใน ความ คาด คะเน นั้น เรา จะ
 วิต ได้ โดย มอง ดู เหตุ การณ์ บน ต้น แห่ง ทารุณ กรรม ที่
 ดู แวง โดย ความ คุร้าย อัน เกิด จาก ความ กตัญ แห่ง
 ทหาร เยอรมัน ซึ่ง ได้ หนี ไป เดิน งาน เขา เมือง นั้น ใน
 ขณะ เมื่อ เข้าใจ อยู่ ว่า ชาว เมือง ได้ ทำ ร้าย ต่อ ตน และ
 ถ้า ความ ประพฤติ ของ เยอรมัน ใน ขณะ เมื่อ ประสบ ความ
 กตัญ จน หมด สติ โดยมี ทัพ รั้ว นั้น เรา จะ พอ คะเน
 ได้ จาก ตัวอย่าง แห่ง ความ ประพฤติ อัน เกิด จาก ขรรม ชาติ
 ดัง กล่าว แล้ว ไซ้ เราก็ จะ สามารถ เห็น ขรรม ชาติ

แห่งชนชาติที่อัศจรรย์นี้ ได้ออกด้วยเบนแน่แท้ โดย
 แดคุณุต ภายหลังแห่งความตกใจอันนั้น คือความ
 แก่แก่นโดยเจตนา และด้วยอาการอันแน่นอนคล้าย
 คิดเลข ซึ่งเขาได้กระทำแก่ชาวเมือง ซึ่งจับรวม
 ไว้เป็นหมู่ ๆ และซึ่งกระทำกับเมืองมหาวิทยาลัย
 อันมีชื่อเดียวกัน ถ้าแม้ว่าจะควรยกย่องชาติ
 เยอรมันว่าเป็นผู้นำในทางเพาะความรุ่งเรืองและทาง
 บัญญา โดยถือเอาเบทโฮเฟิน (อาจารย์วิชาเพลง)
 และกันต์ (อาจารย์ธรรมศาสตร์) เป็นเกณฑ์อัน
 ไชร์ เราก็ควรที่จะกล่าวได้เท่ากันว่า ความ
 ประพฤติซึ่งทำให้ดูวาง กลายเป็นคำร้องทุกข์อันก้อง
 ถึงเทวโลกนั้น ก็เป็นลักษณะพิเศษอัน ๑ ของชาว
 เมืองปรัสเซียโดยแท้

ดกษณ อนัน มี อาท คือ ความไม่รู้จัก ถึง ผู้
 อนัน อนัน เปน อากา รุร้าย นั้น อย่าง ๑ กับ ความ
 ค้าน ต่อ ความ รู้ ตัก ความ ดี และ ขรรมาติ อนัน มี
 อยู่ใน ภายใน อีก อย่าง ๑ นอก จาก ที่ จะ ชัด ดกษณ
 อนัน แดว ก็ ไม่ เห็น มี ข้อ ไค ที่ จะ พอ ยก ได้ เปน สาเหตุ
 แห่ง ความ ประพฤติ อนัน เขา จน ไม่ น่า เชื่อ ซึ่ง
 บันดาดี ให้ ประพฤติ การ ชั่ว ร้าย อนัน กดำว แดว นั้น อีก
 ชำ นาน ภาย หตัง งาน สังคราม อนัน อีก ชำ นาน
 ภาย หตัง เวลา ที่ จะ ได้ จัด แผน ที่ กั้น ใหม่ และ เมื่อ
 กิจ การ อนัน นำ ด้ยด ด้ยของ ทัง ปวง นั้น ได้ ตอง ไว้ ใน
 ด้มุด ตำนาน แห่ง โลก แดว ก็ ดี คำ ว่า ดูแวง จะ ยัง
 ด้ค อยู่ และ จะ ยัง ร้อง พ้อง อยู่ โดย หา สิ่ง ไค เสมอ
 เหมือน มิ ได้ บรรดา เรื่อง ราว อนัน ๆ อนัน กดำว ด้ย
 กิจ การ และ ความ ด้ำเร้จ แห่ง ทหาร เขอรมัน ใน เมือง เบด
 เขี่ยม นั้น ใน ไม่ ชำ ก็ คง จะ ตบ เดือน ไป จาก ความ

จำแห่งโลก จนกลายเป็นเรื่องตำนานอันหาพยาน
ไม่ได้ แต่ส่วนดวงนั้นจะคงอยู่ต่อไป เหมือน
อนุสาวรีย์แห่งธรรมฐานของชาวโปรตุเกส เหตุอัน
ต่อไปอีกหลายร้อยปีชนชาติเยอรมันจะต้องรับความ
เลี้ยเปรียบ ในกิจธุระอันจะกระทำติดต่อกับโลก
เพราะจะมีคำว่าดวงนั้นอยู่เป็นคู่อริ เป็นสิ่งซึ่ง
ต่างเกียรติคุณและทำให้อับระยศ

ความเขลาแห่งผู้ซึ่งเห็นแต่เพียงว่า การทำ
ตายเมืองดวงจะเป็นตัวอย่างห้ามปรามมิให้
คนทำร้ายต่อทหารนั้น ดูเหมือนจะเป็นข้อที่เร
จะเข้าใจและเห็นใจไม่ได้เท่ากับข้อที่ว่า กรุง
เบอร์ลินได้รับชาวอันนั้นด้วยยินดี ถ้าเรา (อังกฤษ)
เอาออกซฟอร์ดแดเคมบริดจ์เทียบกับดวงแล้ว จึง
จะพอคะเนได้ว่ามันสมองของเยอรมันนั้นเป็นอันใด
แต่นอกจากความสำคัญในทางการศึกษาอันเป็นของ

เมือง มหาวิทยาลัย ของ เรานี้ ใน ส่วน ดูดวง ยัง
 จะต้องเพิ่มความ สำคัญในส่วน คำสอนประวัต และ คิดปะ
 ประวัต อีก ด้วย และ เยอรมัน เป็น ผู้ที่ ปราศจาก
 ความคิด และ ความ แดเห็น การ ชนโกล ปานใด เป็น
 เหมือน หุ่น ยนต์ ปานใด และ ปราศจาก ความ รู้จัก
 ธรรมชาติ อัน มี อยู่ภายใน ผิด ปานใด จึง ไม่ สามารถ
 ที่ จะ รู้ ตัก ได้ ว่า ดูดวง เป็น สถาน อัน อัจฉริยะ แด เป็น ที่
 ควร เคารพ สถาน ที่ อัน เป็น ตัว อย่าง ประเสริฐ แห่ง
 สถาปน การ ของ สมัย อัน สำคัญ วิทยาลัย โบสถ์ แซงต์
 ปีแยร์ หอ สมนุค และ บรรดา สถาน แด สิ่ง ซึ่ง เป็น
 หนึ่งใน มี สอง แด เป็น ของ ควร เคารพ เหล่านี้ ด่วน
 ทำให้ ผู้ ทำ ดาย รู้ ตัก โทษ ของ ตน แด โดย อาการ อัน
 หยาบ ๆ ทั้ง สิ้น ต่าง ว่า เด็ก นัก เรียน ที่ ใจ พาด
 สันดาน หยาบ หรือ อ้าย แซก คำ ที่ ใช้ เป็น ขี้ ขำ ถ้า
 มัน โกรธ แด หยาบ แก่ แก่น ก็ คง จะ ค่อย สิ่ง ของ ซึ่ง มัน

เยอรมัน ซึ่งพอใจใช้ทหารของเขาโดยวิธี ซิด แคว
 ประหนึ่งว่าทหาร เป็น กระสอบ อัน มี เนื้อ ยืด ได้ เท่านั้น
 ก็ดี หรือใน ส่วน กระบวย แห่ง ตก ซึ่ง ยก เข้าไปใน
 กรุง บริตเตน นั้น ก็ดี ใน กิจ เหล่า นี้ ย่อม มี ความ
 บกพร่องใน ความ รุ่งเรือง และ ความคิด อันน้อย เจือปน
 อยู่ตลอด ซึ่ง ทำให้เรา ทั้ง หาย ต้อง ไตร่ตรอง ดู
 จริง ๆ ว่า ขรรค์ ค้ำศร์ ก็ดี คีตปะค้ำศร์ ก็ดี
 และ วิทยา ค้ำศร์ ก็ดี ได้ ทำ ประโยชน์ อะไร ให้ แก่
 เยอรมัน บ้าง หรือ ใน สมัย เช่น บัดนี้ คน เรามัก
 จะมี สิ่ง ซึ่ง เป็น อริ กับ ความคิด อัน ปลอดโปร่ง และ
 ชวน ๆ จะ ตก ไป ใน ทาง ดำเอียง และ ทาง เกิดขัด ข้าง อัน
 เกิด จาก พัง ข้าว ดูดวง แต่ เราน่า จะ ยก เอา ข้อความ
 อัน ๑ มากด่า เป็น อุทาหรณ์ แสดง ว่า ลักษณะ แห่ง
 ชาติเรา (อังกฤษ) มี หลัก ฐาน ผิด กัน (กับ เยอรมัน)
 ปานใด คือ กล่าว ถึง ความ ประพฤติ ของ ทหาร เรือ

ของเรา ซึ่งถึงแม้มันบนกำลังยังกันอยู่ ก็ยัง
 อุด้าห์ได้ลงเรือกันเขียงไปช่วยชีวิตข้าศึก ซึ่งกำลัง
 จมน้ำ ชนชาติใดที่รู้สึกว่ามีใจเช่นนั้นเป็นหน้าที่
 โดยปรกติ หรือจำเป็นด้วยซ้ำนั้น ต้องนับว่า
 ดำแดงโดยชัดเจนแล้วว่า ความนิยมอันเป็นเครื่อง
 ก่อร่างสร้าง ความรุ่งเรืองไม่เป็นที่ซึ่งมีอยู่แต่เพียง
 ภายนอก แต่ดูประหนึ่งว่าความนิยมเช่นนั้นกลาย
 เป็นส่วน ๓ แห่ง มโนกรรม โดยปรกติและความ
 ปฏิบัติธรรมตา ข้าพเจ้าเห็นว่า ดูดวงเป็นพยาน
 พอที่จะให้เราเข้าใจแล้วว่า เมื่อได้เปิดองมวทยา
 อันเป็นอาการภายนอกแล้วก็จะแต่เห็นว่า แก่นสาร
 อันแท้จริงซึ่งมีอยู่ในความรุ่งเรือง (ชีวิตใจเซชนัน)
 นั้น ยังหาได้เป็นส่วน ๓ แห่ง ธรรมชาติปรกติแห่ง
 ชาวปรุต์เซียไม่ ยังมีอีกข้อ ๑ ซึ่งถึงแม้บางที่จะ
 เป็นแต่อาการอันเล็กน้อยก็จริง. แต่ก็ควรคำนึง

เหมือนกัน คือ สังเกตดู ตาม ความ เห็น ของ ชาว
เยอรมัน ผู้แต่ง หนังสือ เรื่อง คณิตปะการ นั้น เป็น เครื่อง
แสดงว่า ใน ส่วน คณิตปะ ทั้ง ปวง พวก ผู้แต่ง หนังสือ
นั้น ๆ ไม่สู้ จะ ผัก ใฝ่ ใน ขรรณ ชาติ อัน ดึก ซึ้ง มี อยู่
ใน คณิตปะ แต่ มี กั มัว พุ่ง เต็ม แต่ ใน สิ่ง ซึ่ง สำคัญ น้อยกว่า
และ ซึ่ง เป็น ข้อ พา เหี้ยม (หรือ ส่วน ผิด ๆ) ข้อ
ความ เหล่า นั้น ยาก ที่ จะ อธิบาย ได้ แต่ ความ มุ่งหมาย
ของ ชาว เจ้า คือ จะ กล่าว ว่า ความ เห็น ที่ นัก เดง
คณิตปะ ของ เยอรมัน โดย มาก แสดง ใน เรื่อง วิชชา ช่าง นั้น
ถ้า จะ ใช้ สำหรับ กล่าว ด้วย คำ นวน วิชชา ก็ ได้ เท่า กัน

เท่า ที่ เรา จะ บอก ได้ ใน เวลานี้ ดู แวง นับ ว่า ได้
ผ่าน พ้น ไป จาก โดก แล้ว นอกจาก ที่ ยัง คง อยู่ เป็น
เครื่อง หมาย ฐานะ แห่ง บัญญา แต่ ขรรณะ ซึ่ง เยอรมัน
ได้ ดำเนิน ถึง ในปี ๑๙๑๔ (พ.ศ. ๒๔๕๗) ดู แวง ซึ่ง
สร้าง ขึ้น ใหม่ จะ เป็น ได้ ก็ แต่ บุตร บุตร บุญ ขรรณ

แห่งเมือง โบราณ และ บัณฑิตกษัตริย์ สำคัญ แห่ง เมือง
 นน แต่เมื่อเสร็จงาน สงคราม นน แล้ว ควร ที่ ผู้
 ทำ.ตาย จะ ถูก บังคับให้ ๆ ของเปน พยาน พิเศษ แห่งการ
 ดำบาป และ แก่ คณนิน โดยแท้ ที่ จะเอา เพียงเงิน ค่าทำ
 ขวัญ นนไม่เปน การ.เพียง พอโดยแท้ เยอรมัน
 จะ ต้อง ยอม เสีย สละ สิ่ง ใด สิ่ง ๑ ซึ่ง พอ เท่า เทียม กับ
 สิ่ง หนึ่ง ใด ทำ.ตาย เสีย แล้ว ข้าพเจ้า กล่าว หาได้ ไม่ ว่า
 ใน ส่วน ส้มุด และ หนังสือ ใด เสียหาย ไป เพียง เท่า ใด และ
 ข้าพเจ้า จำ ไม่ ได้ ว่า รูป ภาพ แตร รูป หด่อ หรือ สัตตา เปน ต้น
 จะ ได้ ถูก ผจญ เสีย สัก เท่า ใด ใน หมู่ พด เมือง ที่
 ถูก ซ้ำ เสีย แล้ว นน มี อยู่ หลาย คน ซึ่ง เปน ผู้ มี ชื่อ
 เสียง แด สติ ปัญญา คน เหล่า นี้ จะมี นาม ต่อ ไป ใน
 อนาคต กาด ว่า เปน ผู้ ต้อง เสีย ชีวิต เพราะ ถูก
 ประทุษร้าย โดย อากาโร อิน ทารุณ หา ที่ เปรียบ มิ ได้
 แต่ ตาม ความ เห็น ของ ผู้ ทม จดหมาย ไปยัง หนังสือ พิมพ์

ไทมส์ คน ๓ เยอรมัน มี ของ ซึ่ง พอ จะ สดละ เบน ของ
 ทำ ขวัญ ได้ อยู่ ส่วน ๓ คือ ใน คำ ภา ษา รู ปร ภา พ ต่าง ๆ ของ
 เยอรมัน เขา ได้ พยายาม เก็บ รว ม รว ม รู ปร ภา พ
 โบราณ ของ ชาว เน เดอร์ ลันด์ (วิ ดิน ดา และ เบล เยี่ยม)
 ไว้ ได้ แด้ ใน อ ตี ต ก าด เบน อ น มาก . ข้อ ที่ เยอรมัน
 ส ม ค ร ร ที่ จะ ได้ รับ ผ ด แห่ ง คิ ด ประ น อย ปาน ไต และ
 เยอรมัน ร ู้ สึก ความ เคาร พ ต่ อ ความ รัก ไคร่ ใน รู ปร ภา พ
 ของ นาย ช่าง เน เดอร์ ลันด์ โบราณ อ น มี ค ำ มาก ไหญ่
 หด วง น น อย ปาน ไต ดู แวง ย่อม เบน พ ยาน อยู่ แด้
 นาย ช่าง สำ คัญ อ น มี ข้อ เสี ยง มาก ที่ ส ด ใน หมู่ ท่าน
 อา จาร ณ์ โบราณ แห่ ง เน เดอร์ ลันด์ คือ คิ ริ ก เบา ค ส์ เบน
 ชาว ดู แวง และ ได้ มี ข้อ คิ ด อยู่ ใน ส ม ย เมื่อ ส ำ ร ำ ง คำ ภา
 โบ วิ ส ภา ของ ดู แวง ด้วย ข้อ รู ปร อย ่าง ดี ๆ ของ ท่าน
 อา จาร ณ์ โบราณ ผู้ น ค ก อยู่ ใน มือ เยอรมัน หด ย แผ่น
 และ ข ำ พ เจ ำ ไม่ จำ เบน จะ ต ้อง เจี ยร ใน จำนวน แห่ ง รู ปร ของ

วันใดก ของยูโก วันเดอครุด และของเมมดิงค์ ซึ่ง
 เทียว กระจัด กระจาย อยู่ในคำตารูปภาพต่าง ๆ ของ
 เยอรมัน

พวกเยอรมัน ด้วยความเขตาอันไม่น่าเชื่อ และ
 ความไม่มีความคิด ซึ่งข้าพเจ้าได้แสดงมาแต่นั้น ได้
 คาคโทษกรุงบรัสเซิลส์ไว้ว่า จะริบเอารูปภาพ
 อันเป็นสมบัติของกรุงนั้น เพื่อใช้แทนเงินเกณฑ์
 ที่ยังไม่ได้ครบจำนวน ข้อนี้ตามคำที่กล่าวมาว่า
 เยอรมันได้กล่าวขึ้นในขณะเมื่อควนแห่งเมืองดูแวงยัง
 อยู่ในท้องฟ้า แต่ถ้าจะให้เป็นยุติธรรมอย่างดี
 และเป็นเกียรติยศอัน ๑ ในส่วน ความประพฤติ แม
 ว่าประเทศที่มีไชยจะทำเช่นนั้นจะดี กล่าวคือพูด
 เปนเค็จขาดในขณะเมื่อทำสัญญาสงบศึกว่า โดย
 เหตุที่ดูแวงได้ถูก ประทุษร้ายแล้วนั้น ให้เยอรมันช่วย
 ดูแวง รักษาคำตารูปภาพขึ้นใหม่ อันจะเทียมทันคำตา

อันดีที่สุดในโลกนี้ได้ โดยทันที ซึ่งจะทำให้ โดย
 เยอรมนี ยกให้แก่ ดูแวง ซึ่ง บรรดา รูป ภาพ อัน เปน
 สัมบัติ ของ เยอรมนี อัน เปน ผล แห่ง คณิต วิทยา
 และ ความ รอบ รู้ แห่ง เนเคอร์ ดันด์ ซึ่ง เยอรมัน ได้
 ประทศ ฐู ร้าย แล้ว อย่าง ทารุณ ใน งาน สงคราม ครั้ง ๒๕

อ. พ. แปล

ฟัง ด ทัง สอง ฝ่าย

ข้าพเจ้าได้กล่าวมาแล้วในเรื่อง “เก็บเล็ก
ประดัม น้อย” ของข้าพเจ้านั้นว่า ชาวคราวส่ง
ครามที่เราได้ฟังมาแต่นั้น โดยมากเราได้มา
จากทางฝ่ายเดียว คือฝ่ายอังกฤษแต่ฝรั่งเค็ด ทั้ง
นี้ ก็เป็นเพราะฝ่ายอังกฤษกับฝรั่งเค็ด เป็นเจ้าของ
สาย โทรเลข ซึ่ง เป็นทางที่ชาว จะเดิน มา ได้ ถึง
กรุง สยาม ฝ่ายเยอรมัน จะส่ง ชาวคราว มา บ้าง ก็หา
ใคร จะ มา ถึง ไม่

แต่ถึงแม้จะไม่ได้รับข่าว โดยตรง จาก ทาง เยอรมัน ก็ดี มีข่าวซึ่งได้มาทาง อ้อม บ้าง ทั้งพิจารณา
ดู ตาม หนังสือ ที่ ชาว เยอรมัน แต่ง ไว้ แล้ว แต่
ก่อน ส่งคราม บ้าง และ ฟัง เสียง ชาว เยอรมัน หรือ
คนไทย ที่ รั กิจ การ ทาง เยอรมัน บ้าง ก็ พอ จะ เก็บ
ข้อความ ได้ พอ ส้ม ควร ข้าพเจ้า จึง นำ มาวาง ดง

ฝ่าย สัมพันธมิตร

๓. ถ้าเยอรมัน จะ
กีดกัน แต่คำเดียวว่าไม่ รบ
ก็จะ ไม่ เกิด การ สงคราม
ใหญ่ ถ้าแม่จะมี อยู่ ก็
แต่เพียง การ รบ ระหว่าง
ฮอดส์ เตรี ย กับ เซอร์ เวีย
เท่านั้น

๔. การที่ ฮอดส์ เตรี ย
ยื่น คำขาด อย่าง รุนแรง
ไปยัง เซอร์ เวีย นั้น ก็
เพราะ เยอรมัน หนุนหรือ บัง
คับให้ ทำ ส่วน เซอร์ เวีย
นั้น ที่จะ ยินยอมตามคำ ขอ
ร้อง ของ ฮอดส์ เตรี ย ไม่ได้
เพราะ ถ้า ยอม ก็เหมือน
ยอม เป็น ข้า ฮอดส์ เตรี ย

ฝ่าย เยอรมัน

๕. ถ้า อังกฤษ ยอม
แสดง ตน เป็น กตาง ตาม ที่
เยอรมัน ขอ แล้ว สงคราม
ก็จะไม่ใหญ่โตปานนั้น หาก
จะมี ก็ แต่เพียง การ รบ
ระหว่างฮอดส์ เตรี ย กับ เซอร์
เวียเท่านั้น

๕. ความ ประพฤติ
ของ เซอร์ เวีย นั้น เป็น
อย่างหยาบช้า สำนัญ มาก
จะไม่ ดง โทษ ก็ จะ เคย คัว
เยอรมันจึงเห็นใจฮอดส์ เตรี ย
ใน การที่ อยาก จะ ทำ โทษ
เซอร์เวีย ส่วน เซอร์เวีย
นั้น เมื่อ ได้ ทำผิด แล้ว ก็
ควร จะ ยอม รับ โทษ

ฝ่าย สัมพันธมิตร

๕. เมื่อเยอรมนี ระ
คม ทหาร และ แสดง ว่า
จะ ช่วย ออัสเตรีย ผู้ เป็น
สัมพันธมิตร ของ คน ก็
เป็น นาคี ของ รัสเซีย ที่
จะ ระคม ทหาร ไว้ เพื่อ
ระวัง เหตุการณ์

๖. เยอรมนี ไม่มี นาคี
ที่เกี่ยวข้อง ของ อะไร ใน กิจ
การ ระหว่าง ออัสเตรีย กับ
เซอร์เวีย ไม่ควร จะ ยื่น
เข้าไป เกี่ยวข้อง ด้วย เพราะ
ฉนั้น การ ที่ เยอรมนี ระคม
ทหาร แปล ว่า ตั้ง ใจ มุ่ง
ร้าย ต่อ รัสเซีย ตรง ๆ

ฝ่าย เยอรมัน

๕. ถ้า เซอร์เวีย มิได้
มี ที่ หวัง อยู่ใน ความ ช่วย
เหลือ ของ รัสเซีย แล้ว คง
ไม่ เข็ม หมาย ถึง ป่าน นั้น
เพราะ ฉนั้น การ ที่ รัสเซีย
ระคม ทหาร จึง ต้อง ถือ ว่า
เป็น ข้อ ที่ น่า กังว ุ่น คราย
แก่ ออัสเตรีย

๖. รัสเซีย ไม่มี นาคี
ที่เกี่ยวข้อง ของ อะไร ใน กิจ การ
ระหว่าง ออัสเตรีย กับ เซอร์
เวีย ไม่ควร จะ ยื่น เข้า ไป
เกี่ยวข้อง ด้วย เพราะ ฉนั้น
การ ที่ รัสเซีย ระคม ทหาร แปล
ว่า ตั้ง ใจ มุ่ง ร้าย ต่อ ออัสเตรีย
หรือ เยอรมนี ตรง ๆ

ฝ่าย สัมพันธมิตร

ฝ่าย เยอรมัน

๗. ถ้า เยอรมัน งด

๗. ถ้า รัสเซีย เดิกการ

การระดม ทหาร แล้ว รัสเซีย
จะ งด จะ งด วิตก

ระดม ทหาร แล้ว เยอรมัน
จะ งด จะ งด วิตก

๘. เยอรมัน มี ด้าเหตุ

๘. ฝรั่งเศส เป็น สัม

วิวาท กับ รัสเซีย ก่อน แต่

พันธมิตรกับรัสเซีย เพราะ

กดับ รุก ทาง เมือง ฝรั่งเศส

ฉะนั้น ไม่ ต้อง สงสัย เดย ว่า

ก่อน ซึ่ง แด่ดง ให้ เห็น

เมื่อใด เยอรมัน เกิด รบ กับ

ซัด ว่า เยอรมัน ฅวย เหา

รัสเซีย ชน ฝรั่งเศส คง

โอกาส เพื่อ ทำ การ ประ

กระหนาบ หดง เยอรมัน

ทุษฏร ร้าย ค่อ ฝรั่งเศส ตาม

จึง ต้อง โจมตี ฝรั่งเศส เพื่อ

ที่ มุ่ง หมาย ใว้ นาน มา แด่

ตัด ความ เปน ห่วง ข้าง หดง

ฝ่าย สัมพันธมิตร

๘. การที่เยอรมนีได้
ยกทัพเข้าไป ในแดน เบด
เยียม นับว่ากระทำผิด
อย่างร้ายแรง เพราะ
กรุงปารีส เชิญ ได้เป็น ประ
เทศ ๑ ซึ่ง ดง นามใน
สัญญา ยกเบดเยียม เป็น
กลาง บัดนี้ เยอรมนี ได้
ทำลายความเป็นกลางของ
เบดเยียม จึงนับว่าประ
พฤติเสียสัตย์ สัญญา

ฝ่าย เยอรมัน

๘. ในขณะเมื่อทำ
สัญญา กั้นยกเบดเยียม เป็น
กลาง นั้น “ไม่มีผู้ใด
ได้คาดคะเนเลย ว่า
เบดเยียม จะคิดยึดถือเอา
ดินแดนอันใหญ่กว้าง และ
มีผลประโยชน์ มากในทวีป
อาฟริกา น่าจะถามว่า
การที่ยึดถือเอาดินแดน
เช่นนั้น จะไม่นับว่าเป็น
เครื่อง ทำลาย ความเป็น
กลางแห่งเบดเยียมเองฤ
เพราะประเทศ ซึ่งตามมติ
ได้รอดพ้น จากยุทธภัย ทั้ง

ฝ่าย สัมพันธมิตร

ฝ่าย เขอมนัน

หมด แล้ว ฉนั้น ไม่มี
อำนาจ อันชอบ ธรรม ที่จะ
เข้า ถึง เวียน แข่ง ชัน ใน ทาง
การ เมือง กับ ประเทศ อื่น ๆ ”
(นี้ คิด จาก หนังสือ ของ นาย
พด เอก พอน แบริ่น ฮาร์ดี
ชื่อ “ เขอมนัน ใน งาน สัง
คราม คราว นาน ”)

รวบรวม ความ เป็นอื่น
ว่า เบต เขี่ยม ได้ ทำ ตาย
ความ เป็น กตาง ของ ตนเอง
เสีย นาน แล้ว

ฝ่าย สัมพันธมิตร

๓๐. เยอรมัน ประ
พบุรุษเหมือนโจร ซึ่งไม่
รู้จักเคารพต่อ ความชอบ
ธรรมของผู้ใด ได้บุก
รุกเข้าไป ในแดน ดุกเซ็ม
เบอร์ค แด แคน เบดเยียม
ซึ่งมิได้มี สาเหตุวิเวท กัน
มาเลย

ฝ่าย เยอรมัน

๓๐. การที่ต้องยกเข้า
ไปในแดน ดุกเซ็มเบอร์ค แด
เบดเยียม เพราะได้ทราบ
ข่าวว่า ฝรั่งเศสได้ตั้งทหาร
เข้าไปในเบดเยียมก่อนแล้ว
และ ก่อนที่กองทัพเยอรมัน
จะยกเข้าไป ก็ได้ขอ
ทางเดินต่อเบดเยียม และ
รับสัญญาแล้วว่า ถ้า
เบดเยียมต้องรับ ความเสียหาย
ไปอย่างไร จะทำขวัญ
ให้ภายหลัง แต่เบดเยียม
ไม่ยอม และกลับทำทนาย
จึงต้องนับว่าเบดเยียมเป็น
ศัตรูด้วย

ฝ่าย สัมพันธมิตร

๑๑. เยอรมัน ได้ทำ
 ตายความเป็นกลาง และ
 อิศรภาพ ของ เบตเยียม โดย
 ไม่มี ความจำเป็น แต่
 โดยปราศจากหิริ โอคตัมป์
 ประ เพราะ ถึงแม้ว่าจะ
 มุ่งทำ สงคราม กับ ฝรั่งเศส
 ก็ไม่มี ความจำเป็น อันใด
 ที่จะต้องผ่านไป ทาง
 เมือง เบตเยียม จะ ยก
 เข้าทางแดน อัดส์ซดอร์เรน
 ซึ่งติดต่อกับ แดน ฝรั่งเศส
 นั้นก็ได้ แต่เยอรมัน
 ยกผ่านไป ทาง เบตเยียม

ฝ่าย เยอรมัน

๑๑. การเดินผ่าน เบต
 เยียมเป็นการจำเป็น เพราะ
 ประการ ๑ เชื่อว่า ฝรั่งเศส
 จะเดินผ่าน เบตเยียม ไป ต่
 เยอรมัน ๆ จึงต้องรีบตัด
 ทางเสียก่อน อีกประการ ๑
 ถ้าจะเข้าทาง อัดส์ซดอร์เรน
 ก็จะต้องเดินผ่าน แนวนั้น
 มี บอม ซึ่งรักษา อันจะ
 เป็ดอง ชีวิตทหาร มาก

ส่วนข้อที่ว่า ปราศจาก
 หิริ โอคตัมป์ ประนั้น ตอบว่า
 “ความจำเป็น ย่อมไม่ รู้
 จัก ชรรมะอันใด ๆ” (คำ
 กล่าว ของ อรรถ มหาเสนา

ฝ่าย สัมพันธมิตร

เพราะสำคัญว่า เบตเยียม
จะยอม ให้ทางเดิน

๑๒. กองทัพ เยอรมัน

ได้ประพาศ ทารุณต่าง ๆ
คือ พต เมือง เบตเยียม แด
ได้ทำตาย บ้าน เมือง แด
สถานที่ สำคัญ ต่าง ๆ ใน
เบตเยียม เปน อันมาก ทั้ง
เพราะโกรธว่า เบตเยียม
บังอาจ ขัดขวาง ทางเดิน
แะโกรธว่า พตเมืองบังอาจ
บองกัน บ้าน เกิด เมือง บิดร
ของตน ความร้ายของ
เยอรมัน เหมือน อากา

ฝ่าย เยอรมัน

บตี เบตมันน์ ยอดเวค ใน
รัฐสภา)

๑๒. เมื่อ กองทัพ

เยอรมัน ยกเข้าไป ในแดน
เบตเยียม แม้ทัพได้
ประกาศ แก่ พตเมืองแล้วว่า
ถ้า พตเมือง ไม่ทำ การ รบ
พุ่ง หรือ ต่อสู้แล้ว ทหาร
เยอรมัน จะไม่ทำ ร้ายอย่าง
ใดเลย ส่วน การ ต่อสู้
เป็น นาทิ ของ กองทัพ เบต
เยียม ไม่ใช่ นาทิ ของ พต
เมือง แต่ พตเมือง เบต
เยียม ขัดขืน ต่อ ข้อห้ามปราม

ฝ่าย สัมพันธมิตร

แห่ง คน มา อัน ปรารถนาจาก
 ธรรม จริยาใด ๆ ทั้งสิ้น
 ความประพฤติของ เขอรัมน์
 ไม่ผิดอะไร กับ คน ดำใน
 อาฟริกา

๑๓. ฝ่าย เขอรัมน์ ไม่
 ควร จะ ดง โทษ พด เมือง
 เบดเยียม ซึ่ง ต่อสู้ เพราะ
 เป็น ธรรมตาคนเรา ต้อง
 รู้ สัก รั ก บ้าน เมือง แด
 ภูมิ ดำเนา ของ คน แด
 เมื่อ มี ศักดิ์ รั มา ย้าย แด
 ก็ ต้อง ต่อสู้ บอง กัน จน
 สู้ ก่า ดั่ง แด ความ ดำมารถ

ฝ่าย เขอรัมน์

ได้ ทำ การ ต่อสู้ แด ทำ
 ร้าย ต่อ ทหาร เขอรัมน์ จึง
 ต้อง ดง โทษ โดย ปรหาร
 ชีวิต แด ทำ ดาย บ้าน แด
 เมือง ตาม แบบ ธรรม เนียม
 การ สงคราม

๑๓. น้ำ ที่ บอง กัน เมือง
 เบดเยียม ตก อยู่ เป็น น้ำ ที่
 ของ กอง ทัพ เบดเยียม แด
 พด เมือง ไม่ มี น้ำ ที่ ๆ จะ จับ
 อาวุธ ซึ่ง ต่อสู้ แด ถ้า
 ยอม ให้ ต่อสู้ ได้ แด ก็
 จะ หา ชัด ชัน อัน ได ไม่ ได้
 เดย ใน การ รบ

ฝ่าย สัมพันธมิตร

๑๔. ในสัญญาว่าด้วย
กฎ แดแบบ ธรรมเนียม กว
สงคราม ทาง บก ซึ่งนานา
ประเทศได้ ดงนามพร้อมกัน
ใน กรุง เฮก มี ข้อ ความ
ไว้ ชัด เจน ใน มาตรา ๑
อนุญาตให้ จัดตั้ง กอง อาสา
ซึ่ง ถ้า มี นาย บังคับ บัญชา
เปน หัก ฐาน และ ประพฤติ
ตามกฎ แดแบบ ธรรมเนียม
การสงครามแล้ว ก็ควรนับ

ฝ่าย เยอรมัน

๑๔. เรื่อง จัดตั้ง กอง
ทหาร ดมค หรือ กอง อาสา
เยอรมัน ไม่ได้ เห็น ชอบ ด้วย
มา แต่ คั้น และ ที่ ใน สี่ มา คม
กรุง เฮก ผู้ แทน รัฐ บาด
เยอรมัน ก็ ได้ คิด คำน ขอน
โดย แขง แรง เพราะ เยอรมัน
ไม่เห็น จำ เบน และ ไม่ เห็น
ควร ที่ จะ เปิด ช่อง ให้ พด
เวียน ทำ การ สงคราม และ
ใน เยอรมัน นี้ เอง ก็ หา ได้

ฝ่าย สัมพันธมิตร

๑๕. ในสัญญาอันเดี่ยวกันนั้น ในมาตรา ๒ มีอนุญาตไว้ว่า ในเมืองใดที่ไม่มี กองทหารรักษา และไม่มีที่จะจัดตั้งกองอาสาชน ตามระเบียบในมาตรา ๓ นั้น ถ้าแม่ทัพเมืองจับอาวุธชน บอง กัน บ้าน ของตน ถ้อ อาวุธโดยเบ็ดเตล็ด และประพฤติกให้ต้อง ตามกฎ แดแบบ ธรรมเนียม การสงคราม แล้ว ก็ ให้นับว่า เป็น ผู้ทำ สงคราม แต่

ฝ่าย เขอรมนัน

๑๕. ขอน ฝ่ายเขอรมนัน ก็ได้ร้อง คัดค้านในสงครามกรุงเฮกเหมือนกัน เพราะเห็นว่า ถ้าเบ็ด โอกาสให้พลเมืองทำสงครามได้ตามใจ แล้ว ก็จะเป็น ความลำบาก แก่ กองทหาร มาก เพราะจะ ต้อง มีว แต่ คอยระวัง อยู่รอบข้างไม่มีเวลาพักผ่อน บ้าง เลย ซึ่งได้ประกาศ ห้าม ปรามโดยชัดเจน ว่า อย่าให้พลเมืองจับ อาวุธ และ ทำ การ

ฝ่าย สัมพันธมิตร

ฝ่าย เยอรมัน เหมิน เดีย ไม่นัด
 ดุ สัญญา ซ่อน ที่ เคียว และ
 ประพฤติ แก่ พต เมือง ที่ ทำ
 การ ต่อ สู้ เหมือน ทำ แก่ ผู้
 ร้าย

๑๖. ใน สัญญา กรุง
 เฮก มี ถัดว่าไว้ โดย ชัดเจน
 ว่า ห้าม มิ ให้ ทำ ตาย
 สถานที่ ซ่อน ใช้ ใน กิจ ศาสนา
 แด โรง พยาบาล หรือ
 สถานที่ ศีต ประ วิทยา แต่
 กองทัพ เยอรมัน ได้ ทำ ตาย
 สถานที่ เช่น นี้ หตาย แห่ง มี

ฝ่าย เยอรมัน

ต่อสู้ เมื่อ ห้าม แด้ว ไม่นัด
 พัง จึง ต้อง ตง โทษ เพื่อ
 รักษา อำนาจ

๑๖. เยอรมัน ใช้ จะ ไม่
 รู้ ว่า สถานที่ สำคัญ ๆ เปน
 ของ ควร ถนอม แต่ ไม่ ควร
 ทำ ตาย แต่ เปน ความ
 จำ เบน จึง ได้ ทำ ตาย เช่น
 ที่ ตู แวง ชาว เมือง นั้น ได้ ยิง
 ทหาร เยอรมัน จึง ต้อง ตง
 โทษ โดย ยิง ด้วย ปืนใหญ่

ฝ่าย สัมพันธมิตร

อาทิตคือทำลายโบสถ์ทวยาศ
แดหอสมุด เมือง ดูแวง ทำ
ตายโบสถเมือง มาตันส์ ทำ
ตายโบสถเมือง แวงส์ ซึ่ง
นับว่า เหมือนทำร้ายแก่
มนุษย์โลกทั่วไป

ฝ่าย เยอรมัน

ก็พะเอินไฟไหม้ จน เปน
การ เหลือ วิได้ย ที่ จะ บ่อง
กันได้ และแท้จริง ก็ เปน
ความ ผิด ของ พตเมือง เอง
ที่ไม่ประพฤติ ตาม ข้อบัญญัติ
ของ เยอรมัน ส่วน
โบสถเมือง แวงส์ นั้น ทราบว่า
ฝ่ายฝรั่งเศส ใช้ หอระฆัง เปน
ที่คั่นแวนบินใหญ่ของเยอรมัน
จึง ต้องยิง โดย ความจำ
เปน เพื่อรักษา ชีวิตทหาร
เยอรมัน

ฝ่าย สัมพันธมิตร

๑๗. เยอรมันได้ประ
พาศิ ต่อ พตเมืองเบตเยียม
แต่ ฝรั่งเศส โดย อากา อัน
ทารุณ เหลือเกิน โดยหา
ความจำเป็นมิได้ และไม่มี
เหตุอันควร จะทำเช่นนั้น
เลย

๑๘. เยอรมันมีความ
ปราถนา อยู่ นาน แล้ว ที่ จะ
เป็นเจ้าโลก และได้รู้
ดี อยู่ ว่า มี ประเทศ ที่
กีดขวาง ต่อ ความคิด มัก
ใหญ่ อันนี้ อยู่ ๓ ประเทศ

ฝ่าย เยอรมัน

๑๗. การที่เยอรมัน
ต้องทำโทษแก่พตเมืองนั้น
ก็เสียใจ แต่ความจำเป็น
มีอยู่ คือ จะแสดงให้
รู้ ดี ว่า การ สงคราม เป็น
ความเดือดร้อนปานใด และ
เมื่อ พตเมือง เดือดร้อนแล้ว
ก็จะได้ช่วยกัน ร้อง ขอ ให้
ผู้ปกครองเด็กการ สงคราม

๑๘. ชาติเยอรมันเป็น
ผู้ที่ เป็นครู ของ มหาชนใน
ทาง คณิตประ วิทยา เพราะ
ฉนั้น ควร ที่ จะได้ มีอำนาจ
วาศนา ให้ สัมกับ ที่ เป็น ผู้
ทำคุณประโยชน์ ให้แก่โลก

ฝ่ายสัมพันธมิตร

คือ รัสเซีย ซึ่งเป็นหัวหน้า
ใน หมู่ชนชาติ สตีฟ ๑
อังกฤษ ซึ่งเป็นใหญ่ในท้อง
ทะเล ๑ ฝรั่งเศส ซึ่งเป็น
อริกันโดยธรรมชาติ ๑ จึง
หาโอกาสที่จะทำลายชาติ
ทั้ง ๓ นั้นมานานแล้ว พอ
มีเหตุนี้ขึ้น จึงฉวยเอา
ที่เดียว

๑๘. เยอรมันได้เอา
ท่อนระเบิดทิ้งลงไปใน
ทะเลเหนือทั่วไป ทำให้
เป็นอันตรายแก่เรือของชาติ
ที่เป็นกลาง

ฝ่ายเยอรมัน

แต่รัสเซีย อังกฤษ และ ฝรั่งเศส
เศ็ด เป็นผู้ที่ยกย่องคิดขวาง
ในทางดำเนินของเยอรมัน
และได้เตรียมมอยู่เสมอ
ที่จะทำการตัดกำลัง และ
อำนาจของชาติเยอรมัน
เพราะฉะนั้นความจำเป็น
ที่จะต้องวินิจฉัยปัญหา
ระหว่างกันให้เด็ดขาด

๑๘. เยอรมันจำเป็น
ต้องบ่งกันมิให้กองทัพ
เรือถูกทำลาย และ
“ความจำเป็นย่อมไม่รู้จัก
ขรรฆะใด ๆ”

ฝ่าย สัมพันธมิตร

๒๐. เยอรัมน์ ทำ สงคราม ครั้ง ^{๕๕}นี้ โดย ปราศ จาก ความ เมตตา จิต ไม่ เห็น แก่ ^{๕๖}ชีวิต มนุษย์ ^{๕๗}ทั้ง ที่ เป็น คน ของ ตัว เอง และ ^{๕๘}ชาติ อื่น ๆ ทหาร ของ ตน เอง ก็ คือน เข้า ไป หา ความ ตาย เป็น ผุ่ง ๆ คด้าย พะ แทะ ส่วน ^{๕๙}ชน ชาติ อื่น ก็ มิ ได้ ^{๖๐}มี ความ ปราณี ต่อ ^{๖๑}เดย นับ ว่า เยอรัมน์ ยก ^{๖๒}เขากำ ดัง เป็น ^{๖๓}พระเจ้า ที่ เดียว

ฝ่าย เยอรัมน์

๒๐. การ สงคราม ^{๖๔}ไม่ ใช่ว่า ^{๖๕}การ เต้น และ ใน การ สงคราม ^{๖๖}ถ้า ใคร มี ^{๖๗}กำลัง มาก คน ^{๖๘}นั้น ก็ ^{๖๙}รบ ชนะ เพราะ ^{๗๐}ฉนั้น ^{๗๑}การ ที่ ^{๗๒}ท้อม เท ^{๗๓}กำลัง เข้า ไป ^{๗๔}ก็ เพื่อ ^{๗๕}เอา ไซย ^{๗๖}โดย เร็ว แต่ ^{๗๗}การ สงคราม ^{๗๘}ก็ จะ ^{๗๙}ได้ ^{๘๐}แล้ว เร็ว ๆ ^{๘๑}ไม่ ^{๘๒}ชก ยึด ^{๘๓}ไป ให้ ^{๘๔}เสีย ประโยชน์ ^{๘๕}แก่ ^{๘๖}ผู้ ^{๘๗}ที่ ^{๘๘}มิ ^{๘๙}ได้ ^{๙๐}รบ เกิน ^{๙๑}กว่า ^{๙๒}ที่ ^{๙๓}จำ ^{๙๔}เป็น

ฝ่าย สัมพันธมิตร

๒๓. เยอรมัน ทำการ
สงคราม โดยไม่มี คัดม
ธรรม ไม่ประพฤติให้
สมควร แก่ที่ เป็นชาติอื่น รุ่ง
เรือง

ฝ่าย เยอรมัน

๒๓. เยอรมัน ทำสงคราม
เพื่อ รักษา เกียรติยศ
แห่งชาติ โดยความจำเป็น
และ “ความจำเป็นย่อมไม่
รู้จัก ชรณะใด ๆ”

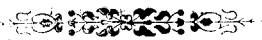
เหตุอัน เป็น ข้อ ความ อัน เป็น ความ เห็น มี อยู่ ทั้ง ๒
ฝ่าย เท่าที่ ข้าพเจ้า จะ เก็บได้ จาก ที่ ต่าง ๆ ชั้น ๓
และ แท้จริง ยังหา ต้น ข้อความ ที่ เกยกัน อยู่ นนไม่ แต่
ข้อความ ๒๓ ข้อ ที่ เก็บ มา รวบรวม ลง เคียงกัน ไว้ ใน
ที่นี้ ก็พอ ที่จะ ให้ เห็น ได้ ว่า ต่างฝ่ายต่าง มีความ
เห็น อัน จะ พัง พังได้ และ ควร รับผิดชอบ

ถูกทำร้ายแล้ว ก็มัก เคย นึก ตี เคียน หรือ โกรธ เคือง
 ผู้ที่ ทำร้าย ถึง แม้ การ ทำร้าย นั้น จะ เป็น ไป เพื่อ
 ความ จำเป็น หรือ อย่างไร ก็ตาม หาก ใคร จะ เพียง พอ
 ที่ จะ ตบ ต้าง ความ ดั่งด่าร แก่ ผู้ที่ ถูก เจ็บ หรือ ตบ
 ต้าง บาป แห่ง ผู้ที่ ทำให้ เพื่อน มนุษย์ เจ็บ นั้นไม่ เหตุ
 ฉะนี้ ใน การ สงคราม ถ้า ฝ่ายใด เป็น ผู้ที่ ใช้อำนาจ
 ทำร้าย แก่ พต เมือง ศัตรู หรือ ทำ ตาย ทรมาน ด้มบัติ ถึง
 ถึง แม้ การ ที่ ทำ นั้น จะ เป็น การ จำเป็น จึง ไม่ ใคร
 จะ พ้น การ ถูก ตี เคียน ทั้งนี้ จะ เกี่ยว ด้วย การ
 จำเียง อยากรให้ ฝ่ายใด แพ้ ชนะ นั้น ห้าม ได้ หาก
 เป็น ขรรคม ชาติอื่น มี ผัง อยู่ใน ดันดาน แห่ง ผู้ที่มี จรรยา
 กำคัมใจ เท่านั้น

อัศวพาหุ

เหตุใดตุรกีจึงรบด้วย?

ตามโทรเลขที่บอกข่าวคราวมา ในวันที่ ๑ เดือน
นี้ ว่าตุรกีได้ตั้งเรือรบเข้าไปในทะเลดำ แต่เข้า
ไปยังเรือรัสเซียในท่าเมืองโอเด็ยด์ซา ซึ่งเป็นเมือง
ไม่มีบอมบองกันตงนี้ ต้องเข้าใจว่า เรือที่ตั้ง
ไปในทะเลดำคราวนี้ คือเรือ “เกอเบิน” และ
“เบรด์เตา” ของเยอรมัน ซึ่งได้หนีลอดออกไป
ได้จากช่อง เมลส์ชนะ และเข้าไปอาศัยอยู่ในช่อง
คารดาเนตต์ส์ ต่อมารัฐบาลตุรกีได้ซื้อเรือทั้ง ๒ นั้น
ในการที่รัฐบาลตุรกีซื้อเรือ นั้น ก็ได้บังเกิด
เป็นปัญหาขึ้นแต่แรกแล้ว และเสียงข้างอังกฤษว่า
จะต่อว่ารัฐบาลตุรกี แต่จะได้พูดจาว่าหากัน
อย่างไรหาได้ความชัดไม่ คงได้ความมาเพ่งลำดับ
แต่ว่ารัฐบาลตุรกีรับรอง จะให้นาย และ พงศทหาร เยอรมัน
ที่ประจำอยู่ในเรือทั้ง ๒ นั้น หนีจากเรือ

และจะมอบเรือ นั้นให้ไว้ ใน บังคับบัญชา แห่ง นายพล
เรือตรี ดิมบัส นายทหาร อังกฤษ ซึ่งเป็น ที่ ปกษา
การ ทหาร เรือ ของ ตุรกี แต่ ต่อ มา ทราบ ข่าว ว่า
รัฐบาล ตุรกี กักต๊อบ ถอน นายพล เรือตรี ดิมบัส ไปไว้
เดี่ยวใน กรม กตาง แปลว่า เอาไป แขนง ไว้ เปตา ๆ ไม่
ให้ทำ อะไร ส่วน นายและพล ทหารเยอรมัน ก็หาได้
ขึ้น จาก เรือ ไม่ นายพล เรือตรี ดิมบัส กับ นาย
ทหาร เรืออังกฤษ ใน กอง ที่ ปกษา จึง พากัน ตาออกหมด
จึง เป็น อัน ว่า ทั้ง ทหาร บก แด แด เรือ ตก อยู่ใน มือ
ทหาร เยอรมัน ซึ่งเป็น ที่ ปกษา การ ของ ทหาร ตุรกี
ส่วน บัญหาว่า ตุรกี อ้าง สาเหตุ อะไร ที่ เข้า ทำ
สงคราม ด้วย นั้น นอกจาก ที่ จะ ได้ เห็น ข่าว ต่อ มา
อีก แล้ว ก็ เป็น อัน ทราบ ไม่ได้ แต่ แท้จริง ก็ ไม่
เป็น ข้อ สำคัญ อันใด ถ้า แม้ ตั้งใจ จะ รบ แล้ว เหตุ
นั้น หาไม่ ยาก อะไร ๆ ก็ ใช้ ได้

ส่วนสาเหตุแท้จริงนั้น โดยความเห็น ของ
 ข้าพเจ้าใน ฐาน เอกชน เห็น ว่า บอกไม่ยากเลย คือ
 การที่ ตุ๊ก ก็ เข้าทำ สงคราม ด้วย ครังนี้ โดย คำขยุ่ง
 (หรือ พูดตรง ๆ ว่า โดย คำสั่ง) ของ เยอรมัน เบน แน่

ขอ ที่ เยอรมัน ได้ ทำความ พยายาม เป็นไมตรี และ
 เลี้ยง สอน ตุ๊ก มา ช้า นาน แล้ว นั้น ใคร ๆ ที่ รู้ การ
 อยู่ บ้าง ย่อม จะ แล เห็น กัน อยู่ แล้ว ทั่ว กัน ทั้ง ได้ อ่าน
 ตาม หนังสือ ที่ ชาว เยอรมัน เอง เรียบ เรียง ก็ ไม่ เป็น ข้อ
 ที่ บิด บัง อันใด เลย เช่น นาย พล เอก ฟอนแบร์น ฮาร์ด
 ใน หนังสือ ของ เขา ที่ เรียกว่า “เยอรมัน กับ การ
 สงคราม ครังนี้” ผู้แต่ง ได้ แสดง ไว้ โดย ชัด เจน ว่า
 เห็น เป็น ประโยชน์ และ ความ จำเป็น ที่ เยอรมัน จะ ต้อง
 เอา ตุ๊ก ไว้ เป็น ข้าง ฝ่าย คน โดย แน่ นอน เพราะว่า
 ตุ๊ก ประเทศ เดียว เท่านั้น เป็น ผู้ ที่ สามารถ จะ หวัง ทำลาย
 กำลัง ของ อังกฤษ ใน อียิปต์ ได้ และ ถ้า ทำลาย กำลัง

อังกฤษใน อียิปต์ ได้ แลว ก็ เท่า กับ ทำตาย ทางไป มา อัน
 สดวก ของ อังกฤษ ทาง หนึ่ง ตาม ความ เห็น ของ
 ข้าพเจ้า เห็น ว่า ขอน เอง น่า จะ เป็น ข้อ ที่ มุ่ง หมาย
 ของ เยอรมัน ใน การ ที่ จุง เขาตุรกี เข้า ไป ทำสงคราม ด้วย
 ถอย คำ ที่ เยอรมัน จะ ใช้ ชก ชวน ตุรกี นั้น เมื่อ ตรวจ
 ดู ถอย คำ ของ แบริ่น ฮาร์ด แลว ทำให้ สันนิษฐาน ได้
 ว่า น่า จะ พด ว่า เช่น นี้ คือ “อียิปต์ นั้น แท้
 จริง ก็ เป็น เมืองชน ของ ตุรกี แต่ อังกฤษ แย่ง อำนาจ
 ปกครอง ไป ไว้ ใน มือ หหมด เพราะ ฉนั้น เมื่อ มี โอกาส
 ควร ตุรกี จะ ฉวย เอา โอกาส นั้น เพื่อ ชิง เอา อียิปต์
 คืน มวไว้ ใน มือ ตาม เดิม” คำ ชก ชวน เช่น นี้ ถ้า
 คิด ไป แลว ก็ เป็น ที่ น่า จับ ใจ ผู้ ที่ ไร่ สติ อยู่ บาง แต่
 ตราบ ไດ สู้ ต้าน อับดุลฮามีด ยัง เป็น ใหญ่ อยู่ การ ขุนง
 เช่น นี้ จะ มี ผล ก็ หา มิ ได้ เพราะ สู้ ตวน นั้น เป็น ผู้ ที่
 ระวัง มาก ต่อ เมื่อ พวก เตอร์ก หนุม ใด มี อำนาจ ชน แลว
 เยอรมัน จึง รู้ สัก สดวก เพราะ พวก เตอร์ก หนุม โดย

มากเป็นผู้ที่ได้ ไปศึกษา และรับความอบรมให้นิยม เชื่อ
 ถือใน บารมี และ ความวิเศษต่าง ๆ ของเขอรมัน ทั้ง
 เขอรมัน ก็ติดตาม สั่งสอน กัน อยู่มิได้ขาด กองทัพ
 บกตุรกีก็เต็มไป ด้วย นายทหาร เขอรมัน ซึ่งมีได้
 เป็น แต่เพียง ครูฝึก หัด สั่งสอน ทั้ง เป็น ผู้บังคับบัญชา
 ตรง ๆ ด้วย นับว่า ในชั้นหลังนี้ เขอรมันได้เข้าครอบ
 ำตุรกีไว้แล้วอย่าง บริบูรณ์ เกือบจะไม่ผิด อะไร
 กับเป็น เมืองใน บ้องกัน (โปรเตกตอเรต) ของ เขอรมัน
 อัน ๑ ที่เดียว เพราะฉะนั้น จึงไม่เป็นที่น่าอัศจรรย์อัน
 ใดใน การที่จะทำ นายว่า การที่ตุรกี พลดอยเข้า ทำ
 สงคราม ด้วย ครัง นี้ ก็เพราะ ครูจูง เข้าไป เป็นแน่
 ถ้า จะถามว่า การที่เขอรมัน จะชักจูง เอาตุรกี
 เข้าไป ทำ สงคราม ด้วยนั้น จะ เป็น ประโยชน์ อย่างไร
 แก่เขอรมัน ดังนี้ ตอบตาม ความเห็น ว่า เพราะ
 เขอรมัน ถูก คัก กระทบ อยู่ สำน คำน แล้ว และไม่

มีทางที่จะจู่โจมไปเอาไชยทางใดก็ได้โดยได้แก่
 คู่กัน ด้วยความทนต่อทนใครจะหมดแรงตกก่อนกัน
 ซึ่งเส้นทางหวังความสำเร็จก็ทำได้โดยซ้ำ จึงต้อง
 ปลดปล่อยตุ๊กที่เข้าสนาม เพื่อจะทำให้ฝ่ายศัตรูของ
 เยอรมนีต้องถอยร่นห่างไปจากทางที่ตนกันอยู่แต่นั้นบ้าง
 พอจะได้ผ่อนความหนักหนาของเยอรมนีไปได้บ้างไม่
 มากก็น้อย หรือถ้าตุ๊กก็ทำการดี ๆ ยิงได้อังกฤษ
 ออกจากอียิปต์แต่ยึดเมืองนี้ไว้ได้ก็จะเป็นประโยชน์
 แก่เยอรมนีคือ อย่างน้อยก็จะตัดทางเดินรถบรรทุก
 สำคัญที่สุดของอังกฤษที่จะใช้ติดต่อกับอินเดีย แดมรพทิส
 แต่ถ้าทำได้จริงแล้ว อังกฤษก็จะได้รับความลำบาก
 อยู่ไม่น้อย

ถ้าความมุ่งหมายมีอยู่เช่นนี้จริง (ซึ่งในส่วน
 ข้าพเจ้าเชื่อว่าไม่ต้องสงสัย) ตุ๊กก็จะส่งทัพออกไป
 ที่อียิปต์ ซึ่งจะทำได้โดยไม่ยากเพราะเดินไปทาง

บทก็ได้ ฝ่ายอังกฤษโดยปรกตินั้นทหารที่เป็นอังกฤษ
 รักษาอยู่ที่อียิปต์เพียงกองพลเดียวเท่านั้น กำลัง
 ทหารนั้นเมื่อเกิดสงครามขึ้นแล้ว เข้าใจว่าได้
 ถอนไปเสียบ้างแล้ว จะยังคงเหลืออยู่อีกสักเท่า
 ไตข้าพเจ้าหาทราบไม่ นอกจากนั้นก็มียกกองทัพ
 อียิปต์ ซึ่งนายพันผู้ใหญ่เป็นคนอังกฤษโดยมาก
 แต่พันนายร้อยเป็นเชื้อชาติตุรกีมีอยู่เป็นอันมาก กับ
 มีที่เป็นชาติอาหรับบ้าง ส่วนพลทหารเป็นอาหรับ
 หรือคนดำชาวตุตัน ขอนี้ น่าจะทำให้พวกตุรกี
 (และครูของเขา) หวังว่า เมื่อเกิดรบกันขึ้นแล้ว
 อังกฤษจะไว้ใจทหารอียิปต์ไม่ได้ เพราะจะมีใจ
 นิยมข้างตุรกีคงไม่เต็มใจรบกับพวกตุรกี ความ
 หวังเช่นนั้นจะมีข้อควรหวังได้จริงเพียงใด ข้าพเจ้าเอง
 ก็ยังสงสัยอยู่ เพราะข้าพเจ้าไม่ใคร่จะเชื่อนักว่า
 ชาวอียิปต์นิยมตุรกีมากมาย จนถึงแก่จะยอม

ให้ตุรกี เป็น นายจริง ๆ ยิ่ง กว่า อังกฤษ เท่าที่ ข้าพเจ้า
ได้เคย ทราบ มา แล้ว จาก ชาว อียิปต์ เอง ทราบ ว่า
ความ ปรารถนา ใหญ่ ยิ่ง ของ เขา นั้น คือ ยาก จะ เป็น
เอกราช ไม่ ให้นิใคร เติบ นั้น แหะ เบน อย่าง ยิ่ง เพราะ
ณ นั้น ข้าพเจ้า จึง เห็น ว่า การ ที่ พวก ตุรกี (หรือ ครู
ของเขา) หวัง ใน การ ที่ ชาว อียิปต์ จะ ช่วย ให้ ตุรกี ได้
อียิปต์ โดย ง่าย นั้น เกรง จะ เป็น การ หวัง มาก เกิน
ไป ดัก หน่อย เพราะ ใน เวลานี้ ยัง ไม่ มี ใคร จะ สามารถ
พยากรณ์ ได้ โดย แน่ ชน เติบ ว่า ใน การ สงคราม ซึ่ง
ยัง กระทำ แก่ กัน อยู่ ใน ยุโรป นั้น ฝ่าย ไต จะ แพ้ หรือ
ชนะ เพราะ ณ นั้น อียิปต์ คง จะ ยัง ต้อง ระวัง เกรง อำนาจ
อังกฤษ อยู่ ด้วย ฉะนั้น ว่า ถ้า ชาว อียิปต์ ผิด ฝัน ไป
เข้า ข้าง ศัตรู อังกฤษ แล้ว ถ้า อังกฤษ มี ไซย ใน การ
สงคราม ก็ คง จะ ไม่ ตะ เเว่น การ ที่ จะ เอา โทษ แก่
อียิปต์ หรือ อย่าง หน่อย ก็ จะ มัด ใจ ให้ แน่ เข้า ยิ่ง กว่า

เก่าอีก ในแดนอาฟริกาใต้ของอังกฤษ เยอรมัน
 ก็ได้ความหวัง อยู่ว่าพวกโบเซอร์จะเป็นขบถ และ
 ได้ยุยงจนมีผู้เป็นขบถได้พวกหนึ่งจริงๆแล้ว แต่
 ชนหมู่มากมิได้เป็นขบถไปด้วย จึงนับว่าผิดความ
 หวังของเยอรมันไป ส่วน ๓ แล้ว นี้ก็เป็นตัวอย่าง
 ให้เห็นอยู่อันหนึ่งแล้วว่าการหวัง เช่นนี้หาความแน่
 นอนมิได้ เพราะฉะนั้นในการที่ตุรกีจะตั้งกองทัพบก
 ไปที่อียิปต์นั้น จะเป็นผลสำเร็จหรือไม่ก็ย่อม
 จะเป็นข้อควรสงสัยอยู่เหมือนกัน

ถ้าจะมีคำถามว่า ถ้าแท้จริงตุรกีมุ่งจะไป
 ทำการทางอียิปต์ เหตุใดเดาจึงตั้งเรือรบไป
 เต้นงานวัดเซี่ยงหนานก่อน ขอน้าพเจ้าเห็นว่า
 น่าจะเป็นเพราะจะหาเหตุวิวาทกับอังกฤษไม่ได้ จึงต้อง
 ก่อวิวาทกับรัสเซียก่อน เพราะเป็นเพื่อนบ้านกัน
 หาเหตุวิวาทกันได้ง่ายๆ และหวังว่า เมื่อวิวาท

กับ รหัสเซีย แล้ว ก็ คง จะ โยง ไป ได้ จน ถึง อังกฤษ ซึ่ง เปน
 สัมพันธมิตร กับ รหัสเซีย ซึ่ง บาง ที่ จะ สัม ปรานา
 เช่น นน ควย ซ้า

ถ้า จะ ถาม ว่า การ ที่ ตุรกี เข้า ทำ สงคราม กับ เขา
 ควย จะ ได้ รับ ผล ประโยชน์ อย่าง ไร นั้น ข้าพเจ้า เห็น
 ว่า เปน ข้อ ที่ คอบ ยาก อย่าง ยิ่ง เพราะ ใน ส่วน ตัว
 ข้าพเจ้า เอง แต่ ไม่ เห็น เลย ว่า จะ มี ทาง ได้ ประโยชน์ จริง
 จัง อย่าง ไร ประโยชน์ ที่ จะ ได้ (ถ้า หาก ว่า ได้)
 ก็ น่า กตว จะ เปน แต่ ใน นาม เท่านั้น ใน ส่วน ผล จริง
 เกรง จะ ไป ตก อยู่ แก่ ผู้ อื่น นอก จาก ตุรกี

ถ้า จะ ถาม ว่า เหตุ ใด ตุรกี จึง ได้ หมาย เข้า ไป
 ทำ สงคราม ควย นั้น ข้าพเจ้า ตอบ ว่า เห็น จะ เปน
 เพราะ เชื่อ ว่า เยอรมัน จะ ชนะ ใน การ สงคราม ใน ยุโรป

ถ้า จะ ถาม ว่า ตุรกี ได้ รับ รอง เปน ตาย ลักษณะ
 อักษร แล้ว ว่า จะ รักษา ความ เปน กตาง เหตุ ใด จึง

มาค้นคว้าและเข้าทำสงครามด้วยฉัน จะตอบได้ก็
 แต่โดยใช้คำคล้าย ๆ คำของ อรรคมหาเสนาบดี
 เยอรัมน์ (ซึ่งตามรายงานของเอกอรรคราชทูตอังกฤษ
 ว่าได้ก่อกำกับเขา) คือกล่าวว่ “อะไรกับ
อู่กระต๊ายชันเดี่ยว จะเขาเป็นของสำคัญอะไรนัก
 เจียวฤ?”

อศัหวพาหุ

ความประพฤตินาฏกรรม

ตั้งแต่เริ่มสงคราม มาแล้ว ได้มีข่าวจากทางเบด
เยียม บ้าง อังกฤษ บ้าง ฝรั่งเศส บ้าง ว่าทหารเยอรมัน
ได้ประพฤตินาฏกรรมต่าง ๆ ทำร้ายต่อพลเมือง
ทั้งในเบดเยียม แด ฝรั่งเศส โดย อากา อันร้าย

กาจต่าง ๆ พันพรรณา และมีข่าวว่าทหารเยอรมัน
ได้ทำร้ายต่อทหารฝ่ายสัมพันธมิตร ซึ่งถูกอาวุธจับ
นอนอยู่กลางสนามโดย อากา ต่าง ๆ เป็นอันมาก

ฝ่ายทางเยอรมันเขาก็คิดกันว่า ข้อความ
ที่ฝ่ายสัมพันธมิตรกล่าวโทษเขา นั้น หากความจริง
มิได้เลย ไม่มีเลยที่ทหารเยอรมันจะได้กระทำการ
เกินกว่าที่ควร ทั้งมีผู้ที่ได้ไปสอบสวนถึงใน
เมืองเบดเยียม มิได้พบเลยสักรายเดียวที่ได้
ความแน่นอนว่าทหารเยอรมันได้ทำร้ายต่อพลเมือง
โดย อากา อันรุนแรงเกินเหตุ

เมื่อคำให้การ ๒ ฝ่ายเป็น การ ตรง กัน ซ้ำม อยู่
 เช่นนี้ ก็ยอม เป็น การ ยาก ที่ ชาว เรา ผู้ เป็น กตาง
 แต่ อยู่ใน ที่ ห้าง โทด จะ วินิจฉัย ได้ ว่า จะ ควร ลง
 เนื้อ เชื้อ ทาง ไต บาง คน ก็ กล่าว ว่า เหตุการณ์ เหล่า
 นั้น ก็ ตกลง เป็น สิ่ง ซึ่ง เป็น ไป ใน เมือง ต่าง ประเทศ และ
 เป็น ความ ประพฤติ ซึ่ง ฝรั่ง ต่อ ฝรั่ง เขา ทำ แก่กัน เพราะ
 ฉนั้น ไม่ ไร้ ชุระ ของ ไทย เรา ที่ จะ เอา มา เป็น ข้อ คำ หนึ่ง
 หรือ อนุ ไป ด้วย แต่ ส่วน ศว ษา พเจ้า เห็น ว่า ไทย
 เรา หรือ ฝรั่ง ก็ เป็น มนุษย์ เหมือน กัน เพราะ ฉนั้น กิจ
 การ อัน ไต ที่ เป็น ไป ใน หมู่ มนุษย์ ส่วน ๓ ถึง แม้ ว่า
 จะ อยู่ใน ถิ่น ที่ ห้าง โทด ปาน ไต ก็ ดี ไทย เรา จะ
 วาง ใจ เพิกเฉย ไม่ อิง หนึ่ง เดียว ที่ เดียว นั้น หา ได้ ไม่ แต่
 ถ้า จะ ไม่ ยอม ให้ เรา หนัก หรือ มี ความ เห็น ใน กิจ การ ที่
 เป็น ไป ใน ประเทศ อื่น นอก เมือง ไทย บ้าง แล้ว ก็
 เหมือน หนึ่ง จะ เอา กะ ตา ครอบ ตัว เรา ไว้ และ ไม่

ยอมแต่ดูสิ่งใดที่เป็นไปนอกกะตานั้นบ้างเลย ดัง
นั้นก็เท่ากับตัดตัวเราออกหากจากคนมนุษย์อื่นๆ ใน
โลก ซึ่งเราจะทำไม่ได้ และไม่เป็นประโยชน์
แก่เราเลย แต่การที่เราจะแต่ดูเหตุการณ์ใดๆ
ก็ตาม ไทยเราควรจะใช้ตาของเราเองแต่ดู ไม่
ควรขอยืมตาชนชาติอื่นดู หรือพูดตรงๆ ไม่ควร
ที่จะเอาคำกล่าวของฝ่ายใดฝ่าย ๑ มาเป็นอารมณ์
แต่ฝ่ายเดียว แล้วแต่วางหัดก็คิดไปตามความ
รู้ที่ได้มา โดยฟังฝ่ายเดียวนั้นเลย

ในส่วนเรื่องความประพฤติการุณกรรมนั้น ข้าพ
เจ้าได้พบคำกล่าวถูกใจอยู่แห่ง ๑ ในหนังสือพิมพ์
อังกฤษชื่อ "อาร์มแอนดเหนือกาเซต" ซึ่งเป็น
จดหมายเหตุสำหรับกิจการกองหนุน แด่กองรักษา
อาณาจักรของอังกฤษ ฉบับประจำวันที่ ๒๖
กันยายนศักราช ข้าพเจ้าจึงแปลข้อความนั้นมาไว้ดังต่อไปนี้

(คำ แปล)

การ ที่ จะ เชื่อ ถือ บรรดา เรื่อง ซึ่ง โจิต กัน เปน
 ปาก ตา ตา ไป มา ใน เรื่อง ความ ประพฤติ ร้าย กาจ ของ
 ทหาร เยอรมัน ใน ดันาม นั้น ไม่ เปน สิ่ง พัง ปรารถนา
 โดย ข้อ ที่ ว่า ได้ มี การ ชำ คน ต้อง บาด เจ็บ แด
 การ ประพฤติ ร้าย กาจ ต่อ ชลเฉย คึก อัน เปน ข้อ
 ความ มี พยาน หลัก ฐาน อยู่ นั้น เปน ความ จริง อัน
 น่า อนาถ ใจ อยู่ แต่ การ ที่ จะ กล่าว โทษ ทหาร ของ
 พระ เจ้า ไกเซอร์ ทั่ว ๆ ไป นั้น ก็ จะ เปน อยติธรรม
 อยู่ เหตุ การณ์ ที่ เปน ไป ก็ ร้าย พอ อยู่ แล้ว ผู้
 ที่ รอด ตาย มา นั้น บาง คน ก็มี เรื่อง รว เดา ถึง การ ที่
 เปน ไป แก่ ตัว เอง ซึ่ง น่า ใจ หาย อย่าง ยิ่ง แต่ ต้อง
 จำ ไว้ ว่า เหตุ การณ์ เหล่า นั้น ย่อม กระจาย อยู่ใน
 ดันาม อัน ใหญ่ กว้าง และ เปน กิจ เนื่อง ด้วย บุคคต น้อย
 คน ใน หมู่ คน หดาย ด้าน เรื่อง รว เหล่า นั้น บาง

เรื่องเมื่อ สอบ สนวน เข้า แด้ว ก็ ไม่มี หดัก ฐาน แต่ ข้อ
 นี้ ก็ ไม่ เป็น เครื่อง บ่ง กัน มิ ให้ เด่า กัน ค่อ ๆ ไป ทาง
 ความ ของ เรา ผู้ ก่อ ราว โทษ ผู้ ผลิต นั้น ก็ มี เป็น คดี
 อัน สำคัญ อยู่ แต่ การ โฆษณา ข่าว เด่า ดือ อัน เกิน
 กว่า ความ จริง ซึ่ง ยัง มิ ได้ มี ผู้ พิจารณา หา หดัก
 ฐาน โดย แน่ นอน นั้น จะ ทำ ให้ ทาง ความ ของ เรา
 อ่อน ไป อีก ทั้ง เป็น เครื่อง ทำ ความ ร้อน ใจ แห่ง ญา ติมิตร
 ของ ทหาร ที่ หาย ไป นั้น มี มาก จน ดวย เมื่อ พง
 เรื่อง ความ ประพฤติ ชั่วร้าย อย่าง อุกถกรรจ์ แด้ว เรา
 ก็ ควร ที่ จะ ยก เขา ค่า ที่ ก่อ ราว เป็น พยาน แห่ง ความ เมต
 ตาค่อ ผู้ ตอง บาด เจ็บ แด ชเตย คัก ซึ่ง ได้ รับ มา เป็น
 ครวง คราว นน จน เคง ช่ง กัน กับ ความ อัก ผาย หนึ่ง นั้น
 ดวย ข้อ ที่ ว่า ได้ มี ความ ชั่วร้าย หดาย ประการ แด
 อย่าง นำ ดย ดย ของ นน จะ บัด เสีย ที่ เดี่ยว หา ได้
 ไม่ แต่ ดู เป็น การ ไม่ เป็น ธรรม เลย ใน การ

ที่จะ ตง ครา ปรบั โทษ กอง ทัพ เฮอร์มัน ทั้ง กอง เพราะ
 ความ ประพฤติ ร้าย แห่ง บุคคล ชั่ว บางคนในคณะของเขา
 ฝ่ายเรา อยาก จะ ไกร่ คิด ว่า ก่อว โดย ทัว ๆ ไป
 แล้ว ทหาร เฮอร์มัน มี ทั้ง ความ ก่อว หาญ แด ความ
 ประพฤติ ดี ต่อ ชาศัก ของ เขา

(จบ คำ แปล)

ความ เห็น เช่น ที่ แปร มา ช่าง บน นี้ ข้าพเจ้า เห็น
 ว่า ของ เขาก็ เปน ยุติธรรม ดี อยู่ แด โดย เหตุ ที่ เปน
 ความ เห็น อัน มี อยู่ ใน หนังสือ พิมพ์ อังกฤษ จึง
 ควร ชม ว่า เขา ไม่ ดำ เียง ปรัก ปรำ เฮอร์มัน เกิน ไป

ตาม ความ เห็น ของ ข้าพเจ้า ผู้ ตง ใจ ที่ จะ เปน
 ก่อว อยู่ เด่มอน นั้น เห็น ว่า การ พุด เกิน เหตุ ย่อม มี
 อยู่ ควบ กน ทั้ง สอง ฝ่าย คือ ช่าง ฝ่าย ดำ พัน ฆมิศร์ ก็
 ก่อว โทษ ทหาร เฮอร์มัน ว่า ประพฤติ การ ทารุณ
 ร้าย กาก ต่าง ๆ ต่อ พด เมือง เบตเยียม แด ฝรั่งเศส แต่

ข้างฝ่ายเยอรมันก็มีกล่าวโทษพต เมือง เบต เยี่ยมว่า
 ได้ประพฤติทารุณร้ายกาจต่อ ทหาร เยอรมัน เหมือนกัน
 เช่น ใน จุดหมาย ฉบับ หนึ่ง ซึ่งชายเยอรมัน คน หนึ่ง ได้
 เขียนมายัง หนังสือพิมพ์ ไทยเมื่อเร็ว ๆ นี้ ซึ่งมี
 ข้อความ กล่าวถึง ผู้หญิง ชาวเบตเยี่ยม ได้เอา เต๋อไป
 เต๋อ ซาทหาร เยอรมัน ซึ่งนอนเจ็บ อยู่กลางถนน ดัง น
 เป็น ต้น ข้าพเจ้า จึง เห็น ว่า ถ้า ฝ่าย หนึ่ง ควร เชื่อ ได้ แล้ว
 อีก ฝ่าย หนึ่ง ก็ ควร เชื่อ ได้ บ้าง เหมือนกัน และ ถ้า เชื่อ
 ได้ ว่า ผู้หญิง ทำ การ ร้ายกาจ กับ ผู้ชาย ได้ เท่า ที่ ชาว
 เยอรมันว่านั่นแล้ว เหตุไฉน จะไม่ให้ เชื่อว่า ทหารเยอรมัน
 ที่ เปน ผู้ชาย จะ สามารถ ประพฤติ การ ร้ายกาจ ได้ บ้าง เลย
 ทาง ความ คาด คเน ของ ข้าพเจ้า เข้าใจ ว่า การ
 ที่ ทหาร เยอรมัน ได้ ประพฤติ ซ่มเหง พต เมือง นั้น คง จะ
 เป็น จริง ได้ แต่ ข้าพเจ้า เชื่อ ว่า ที่ เป็น เช่น นั้น เพราะ
 ความ คบ คม ไม่ดี พวก พต ทหาร หรือ นายทหาร

ชั้นผู้น้อย จึงสามารถใช้อำนาจในที่ผิดได้บ้าง
 บางราย การที่จะหาถึงว่าผู้บังคับบัญชาออกคำสั่งให้ทำการ ช่มเหงพตเมือง โดยจงใจนั้น ดูเป็นการรุนแรงเกินไปสักหน่อย แต่ถ้าจะกล่าวว่ามีเห็นแต่ไม่ห้าม คงเห็นชอบ กตอยู่บ้าง เพราะความเห็นของ นายทหาร เฮอร์มันน์ ในข้อที่ควร มี ควร อาจจะไม่ตรงกับ ความเห็น ของเรา เราที่เป็นชนชาติอื่นก็แปลได้ ตามที่ได้ยิน ได้ฟัง มาพวกทหาร เฮอร์มันน์ ดูเหมือนจะถือว่า เกียรติยศทหารนั้น เป็นสิ่งสำคัญ ยิ่งกว่าอะไร ๆ หมด และถ้าผู้ใดดูหมิ่นถึง เกียรติยศทหารแล้ว ทหาร จะลงโทษอย่างไร ก็ควรตั้งต้นมีตัว อย่าง เช่น เมื่อ ก่อน เกิด สงคราม นี้ ได้มีเหตุวิวาทกัน ระหว่าง ทหาร กับ พลเมือง ที่ เมื่องซาเบอร์น ใน มณฑล อัสส์ซึ นาย ร้อยโท ผู้หนึ่ง ได้เอาดาบฟันคน จรา หักคน หนึ่ง ซึ่งเขาหาว่า หิวเวาระยะ แล้วเลย

เป็นเหตุใหญ่ จน ถึงแทบ มี เหตุ จดจาด ผู้ บังคับ
 การ กรม ได้ ตั้ง ให้ ทหาร จับ เจ้าเมือง แด อัยการ เมือง ไป
 ชังไว้ จน เหตุสงบ จึง ปลดปล่อย ใน เรื่อง นี้ นายร้อยโท
 ผู้ ที่ พัน คน ซา หัก นั้น ก็ ไม่มี โทษ เพราะ ทำ เพื่อ
 รักษา เกียรติยศ ทหาร ผู้ บังคับ การ ที่ ใช้ อำนาจ เกิน ตัว
 นั้น ถูก ย้าย กรม จริง แต่ ได้ ตรา ด้วย เหตุ การณ์
 เช่น นัย่อม เป็น เกรง ช่วย เพราะ ความ รู้ ดีก ของ ทหาร
 เยอรมัน ว่า พล เรือ น เป็น คน ที่ ชน ต่ำ กว่า ทหาร จะ
 นับ เป็น คน ที่ เสมอ กัน หา มิ ได้

ดอง นี้ กดู ว่า ทหาร เยอรมัน ซึ่ง ใน ขณะ เมื่อ
 อยู่ ใน เมือง ของ เขา เอง รู้ ดีก ว่า จะ ไป ช้าง ไหน ก็มี คน
 ย่ำ เกรง ไม่กล้า แสดง กิริยา อาการ ดู หมิ่น หรือ ชด
 ชิน อย่างไร เลย ครั้น เข้า ไป ถึง เบตเยียม แด ฝรั่งเศส
 ไม่ได้ รับ ความ เคารพ ย่ำ เกรง อย่าง เช่น ที่ ได้ เคย รับ และ
 มี หน้า ซ้ำ พล เมือง ที่ เป็น พล เรือ น บังอาจ ค่อ ดู หรือ ชด

แสง คืออำนาจ ทั้ง แสง อากาศ กิริยา อย่าง อื่น อื่น เป็น
 อากาศ หมัน ประมาท ทหาร เขอมนั้น จะ รู้ ดีก อย่าง
 ไร บ้าง ? ในชั้น ต้น ๆ เมื่อ ยัง ผุด ออ ตัว อยู่ ว่า จะ เป็น
 อย่าง ที่ ในเขอมนั้น ก็ คง จะ ไป ตั้ง ตน เป็น นาย ของ พด
 เรือ ตาม อย่าง ที่ เคย มา แด พด เรือ น ผู้ ไค ขัด ขัน
 ก็ คง มี อ ทำ โทษ เหาเอง บ้าง โดย ความ เข้า ใจ
 ว่า เป็น ของ ธรรมดา และ เป็น ส่วน หนึ่ง แห่ง การ รักษา
 เกียรติยศ และ อำนาจ ทหาร เท่านั้น เป็น ความ ดี คย
 มิ ได้ ใจ ที่ จะ ประพฤติ ให้ รุนแรง เหลือ เกิน และ
 มิ ได้ รู้ ดีก เลย ว่า ทำ กน ผิด บร กติ ส่วน นาย ทหาร
 นั้น ถึง แม้ จะ ได้ ทราบ เหตุ การณ์ นั้น ๆ บ้าง ก็ น่า
 จะ นึก เสีย ว่า เป็น การ เด็ก น้อย ไม่ใช่ เหตุ สัก ดัง คำ คัญ
 อัน ไค ทั้ง ก็ เป็น เวลา ดัง คราม ด้วย จะ กวด ขัน
 อะไร กัน นึก

แต่ฝ่ายชาวเบตเยียมกับชาวฝรั่งเศสนั้น ผิด
กับเยอรมัน เพราะประการหนึ่งเป็นผู้ที่ถูกทำร้าย อีก
ประการหนึ่ง ในประเทศทั้ง ๒ นั้นเขามีได้ยกทหารไว้
ไปนบुकอดที่แทบจะเห็นอกกฎหมายอย่างที่เป็นอยู่ใน
เยอรมัน นับว่ามีอุปนิสัยและความนิยมผิดกันกับ
เยอรมันเป็นตรงกันข้ามอยู่ เช่นนั้น ก็เป็นธรรมดา
อยู่เองที่จะต้องร้องเอะอะไป เมื่อถูกทหารเยอรมัน
ใช้อำนาจ ซึ่งฝ่ายเยอรมันเห็นว่าเป็นของคู่ควรกับ
เขา แต่ซึ่งฝ่ายเบตเยียมแต่ฝรั่งเศสรู้สึกว่าเป็น
การข่มเหงรุนแรงเหลือเกิน ทั้งโดยเหตุที่คนร้อง
ทุกข์นั้น มีหลายรายแต่กระจายอยู่หลายแห่ง เมื่อ
รวม ๆ เดียงร้องทุกข์เขาก็กลายเป็นเซงเซไปใหญ่
และเป็นธรรมดา ชาวโศกกันนั้น ยิ่งโศกกันมาก
ปากไปก็ยิ่งพิศดารขึ้นทุกที

นอกจากนี้ยังมีบุคคลบางคน ซึ่งได้ถูกทหารเยอรมันจับตง โทษยิงเสีย โดยเหตุที่หาว่าประพฤตินิดต่อกฎสงคราม พวกนี้คือพลเมืองซึ่งมิใช่ทหารแต่ได้จับอาวุธขึ้นต่อสู้ บ่งกันบ้านเรือนของตน คนที่ประพฤตินั้น ข้างฝ่ายสัมพันธมิตรถือว่าประพฤตินี้ไม่ผิดด้วยกฎแต่แบบธรรมเนียมการสงคราม เพราะสัญญากรุงเฮก ว่าด้วยกฎและแบบธรรมเนียมการสงครามทางบก มาตรา ๒ ได้มีอนุญาตไว้ชัดเจนแล้ว ให้พลเมืองจับอาวุธเพื่อป้องกันบ้านเรือนของตนได้ ถ้าบ้านเรือนอยู่ในที่ซึ่งไม่มีกำลังทหารรักษา แต่ฝ่ายเยอรมันเขาถือว่า ข้อนี้ข้าหลวงเยอรมันที่ไปประชุมในสันติสภาที่กรุงเฮกได้ร้องคัดค้านตั้งแต่ในเวลานั้นแล้ว จริงอยู่ในเมื่อตงนามในสัญญานั้น ข้าหลวงเยอรมันก็ได้ตงนามด้วย ซึ่งถ้าจะกล่าวตามทางกฎหมายนานาประเทศ

ก็ต้องถือ เป็น พยาน ว่า . . . เยอรมัน รับ รอง จะ ปฏิบัติ
 ตาม ข้อ ความ ใน สัญญา นั้น . . . แต่ก็ จะ พุด แทน ข้าง
 ฝ่าย เยอรมัน ได้ บาง เหมือน กันว่า . . . ใน ขณะ เมื่อ เกิด
 สงคราม ขึ้น แล้ว . . . บรรดา สัญญา ก็ ต้อง ถือ ว่า เป็น อัน
 เด็ด หมด (อย่าง ไร ๆ ก็ เป็น “ กระดาษ ชน เดียว ”
 เท่านั้น . . . จะ เอา อะไร กัน หนั กหนา)

เก็บเล็กผสมน้อย

แจ้ง ความ

“ต้องการ กระโปรงผู้หญิง สำหรับ บรรดา ชาย
ฉกรรจ์ ใน เมือง นี้ ซึ่ง ยัง มิ ได้ เข้า รับ อาศัย ใน กองทัพ
เรือ หรือ ทพ บก ”

นี่ เป็น การ แจ้ง ความ ใน หนังสือ “ ไทมส์ ” ของ
อังกฤษ แจ้ง ความ เช่นนี้ เรา จะ แก้ไข สำหรับ ดง
พิมพ์ ใน หนังสือ พิมพ์ ไทย บาง ก็ ได้ ดังนี้

“ต้องการ ผ้าเดี๋ยว ผ้าม่วง สีสด ๆ ผ้านอก
หญ่ ๆ สำหรับ คนไทย ชาย ฉกรรจ์ ซึ่ง หัก เคียง การ
ถูก เกณฑ์ เป็น ทหาร หรือ ซึ่ง มิ มี เวลา พอ ที่ จะ
เป็น เสื้อ บา ”

ต้องการ — เงินค่าเดินทางไปเบตเยียม สำหรับ
คนไทยที่ยังเชื่ออยู่ว่า ผู้ที่ไม่รบไม่ต้องรับความ
ลำบาก ในเมื่อเกิดสงคราม

ถ้าใครยังเชื่ออยู่ว่า กฎหมาย นานา ประเทศ
หรือ กฎหมาย ไต ๆ ทั้ง ดั้น จะ เป็น ที่ พัง ได้ ใน เวลา
ที่ คึก มา คัด เมือง แล้ว ข้าพเจ้า เต็มใจ จะ เป็น ผู้ ออก
เงิน ให้ ไป ศึกษา วิชา กฎหมาย ที่ มหาวิทยาลัย เมือง ดู แวง

“ กอ ง ท พ บ ก ก ดี ก อ ง ท พ เร อ ก ดี ก ัง แม เร า จะ
มี ใ ว ก ดี ใ ช้ เ ข า ไม่ ได้ เพราะ ฉ น น ั ก การ ที่ มี ใ ว เ ป ด ็ อ ง
เงิน แ ผ น ดิน เ ป ต ่า ๆ ” ถ้า จ ริ ง เ ส น ั น ก ็ ค อ ง ก ด าว
ค ่อ ไป ว่า การ ที่ ก ิน เ ข าก ดี น อ น ก ดี ก ัง เร า จะ
กระ ทำ ไป ก ็ ไม่ เ ป น เ ค ร ็ อ ง บ ็ อ ง ก ัน ไม่ ให้ เร า ตาย ได้ วั น ๑
เมื่ อ น ำ เพราะ ฉ น น ั ก การ ก ิน เ ข าก ็ เ ป ด ็ อ ง เงิน เ ป ต ่า การ
น อ น ก ็ เ ล ็ ย เ ว ตา เ ป ต ่า เ ห ม อ น ก ัน

“ เ ล ็ อ บ ำ มี ใ ว ทำ ไ ม ไม่ เ ป น เ ป ร ะ โ ย ช ั น เ ต ย ”
ช ็ อ น จ ริ ง ไม่ เ ป น เ ป ร ะ โ ย ช ั น ด ำ ห ร ั บ ผู้ ที่ ก ิด เ ป ร ะ ทู ช ุ ร ำ ย
ค ่อ ชา ตี ไ ท ย เ ต ย

มีเรื่องนันทานเก่าอยู่เรื่อง ๑ ซึ่งที่แท้ก็ไม่ใช่โบราณ
ปานใด แต่คนไทยสมัยใหม่ ออกจะดัดเสียหมดแล้ว
จึงพอจะเล่าใหม่ได้

ยังมีเมืองอยู่เมือง ๑ ชื่อ หลวงพระบาง ชาว
เมืองนั้นฉลาดเกินไปที่จะทำมาหากิน เพราะฉะนั้น
แม้อาหารทุกอย่างก็หาได้รยพวกข้าเขาไปให้ ชาวหลวง
พระบางก็เห็นลำบาก คอยแต่นั่งนอนกินอยู่ ก็พอ
แล้วต่อมาไม่ช้า พวกข้าจะต้องการอะไร เมื่อ
ไม่דםปรารถนาเขาก็ไม่นำอาหารไปเมืองหลวงพระบาง
ชาวหลวงพระบางจะยอมอดตายที่ไหนได้ ตกตง
ต้องยอมตามใจข้าทุกประการ แปลว่าอยู่ในเงื้อม
มือข้าทั้งสิ้น ต้องคอยพยายามทำให้ข้าเป็นที่พอ
ใจอยู่เสมอ และระวังไม่ให้ข้าเคืองได้โดย ตกตง
เจ้านายและผู้เป็นใหญ่ในนครหลวงพระบาง เช่นแต่
“พระเดช” ข้าเป็น “พระคุณ” เจ้านครหลวง

พระบางเป็นเจ้า ข้าเป็น นาย ตั้ง น นครหลวงพระบาง
 จึงเป็นเมือง ขน ข้าตลอด มาจนเป็น เมือง ขน ฝรั่งเศส
 อีกชน ๓

นิทาน น เป็น ประกรณ สุภาษิตอยู่ตรงไหน เชิญ
 ท่านผู้เป็น ชาว กรุง เทพ ๆ คนเขาเองเถิด

เมื่อไรหนอกองทัพเรืออังกฤษจะจับเรือ “เอ็มเด็น”
 ได้ ข้าพเจ้านัก ๆ ออกวิตกอยู่ว่า ถ้า “เอ็มเด็น”
 เทยว กวน เรือสินค้าอยู่เช่นนั้น ชาว กรุง เทพ ๆ จะ อด
 นมเนย กระทบ้อง ซึ่ง เป็น ของ จำเป็น สำหรับ เดียง ชีวิต
 เสีย กระมัง

เมื่อไรหนอ สงคราม จะ สงบ ถ้าเยอรมัน มัว แต่
 ทำ อาร สงคราม เสีย เช่นนี้ ก็ไม่ทำ เบียร์ ส่ง มา ให้
 ชาวเรากิน อีก และ ถ้าเรา ไม่ได้ กิน เบียร์ ก็ ไม่ได้
 เป็น “ชีวิตได้” กัน ตะซี่

ข้าพเจ้าหวังใจว่ารัฐบาล อังกฤษ จะไม่ สั่ง ผ้า จาก
 แมนเชสเตอร์ มากนัก ถ้าสั่ง มาก ๆ คน ไทย จะ ไม่

มีผ้าถุง เพราะ คน ไทย เรา ทอ ผ้า เอง ไม่ เป็น เดี่ยว แล้ว
ไม่ใช่ ฤๅ ?

เขา ว่า พวก พ่อ คำ กรุง ตอน ตอน ไม่ มี ความ พอ ใจ
เลย ใน การ ที่ อังกฤษ วรรค ม ทหาร มาก เหลือ เกิน เพราะ
ถ้า ยัง มี ทหาร มาก เท่า ไฉ ก็ จะ ยัง ทำ ให้ การ สงคราม
ชก ยืด ไป เท่า นั้น อัน จะ เป็น การ เดี่ยว ประโยชน์ ทาง
ค้า ขาย เป็น อัน มาก

พ่อ คำ กรุง ตอน ตอน เหล่า นั้น คน ที่ ไม่ รู้ ดี ดี ว่า
ไม่ รู้ จัก ว่า เป็น คน อังกฤษ เพราะ ชื่อ ก็ ไม่ เป็น อังกฤษ
รูปร่าง หน้า ตา ก็ ผิด กับ คน พนม เมือง อังกฤษ หรือ ถ้า
จะ พุด ให้ ชาว ไทย เรา เข้า ใจ ก็ ต้อง เปรียบ กับ พ่อ คำ
กรุง เทพ ๆ ของ เรา ซึ่ง ก็ เป็น ไทย นั้น และ แต่ ว่า —

ดังนี้ เห็น ได้ ว่า การ ที่ พ่อ คำ กรุง เทพ ๆ ไม่ รู้ ดี ดี
ความ จำ เป็น ใน การ ที่ จะ มี ทหาร หรือ เลือ บ่า ใน กรุง

ด้ายม แปรตัวว่า เขา “ชีวิตไส” เหมือน พ่อ คำ กรง
 ดอน ดอน ซึ่งเป็น อังกฤษ นั้นแหละ แต่ว่า —

- ๑) ตั๋วใด ไม่เหมาะ แม้น - กิ่ง คาง
 เหมือน นก มี บัก ยาว ใหญ่ กว้าง
 ขน เรียบ เปรียบ ตุ รวาว จักุบถ แน่ ช้อ
 ยามเหมาะ ก็ เข้า ข้าง ชนะ ได้ ดัง ถวิด ฯ

โบราณ ท่านว่า ไว้ว่า “ปาก เป็น เอก เดช
 เป็น โท หนึ่ง คือ เป็น ตริ ชั่วดี เป็น ตรา” ภาษิต
 อันนี้ ถึง แม้ ใน ปัจจุบัน นี้ ก็ ยัง เหมาะ เพราะ คน บาง
 คน ถ้า เป็น ไม้ ก็ คง อด ตาย เป็น แน่ ส่วน เดช นั้น ถ้า
 เรา คิด ดี ๆ ตัด ตุก คิด เก่ง ๆ “หมุน เงิน” คดอง
 ไม่ ซ้ำ ก็ รวย พอ ทำ บ้าน ได้ ทรู ๆ ถ้า ไม่ คิด ตรง
 เสีย ก่อน ส่วน หนึ่ง คือ นั้น ใคร ๆ ก็ ต้อง ยอม ว่า ดี
 จริง เพราะ ถึง จะ ไม่ มี ความ สามารถ พอ ที่ จะ ทำ งาน
 อย่าง อื่น ได้ แล้วย แต่ ง บท อด ร้อง ก็ ได้ เพราะ ไม่

จำเป็น ต้อง รู้ ภาษา ไทย และ ไม่ จำ เบน ต้อง เสีย
เวลา เรียน วิธี แต่ง กถอน ก็ แต่ง บท ดคร ร้อง พอ ได้ อัฐ
กิน ส่วน ความ ขวดี นั้น ไม่ อัจฉริยะ อะไร เรา กำหนด
เอา ตาม ใจ เรา เอง ต่าง หาก

ผู้ที่ มี งาน ทำ มาก ๆ ยิ่ง หา เวลา ว่าง ได้ มาก เพื่อ
ทำงาน อื่น อีก ผู้ ที่ ทำงาน น้อย ไม่ ใคร จะ มี เวลา ว่าง
เพราะ ไหน จะ ต้อง ซ้ำ ทด เทียบ บ่าย ๆ ไหน ยัง จะ ต้อง
ไป โฮ้ เตด เย็น ๆ ไหน ยัง จะ ต้อง ดู ภาพยนต์ เล่น เวลา
ค่ำ ๆ ไหน ยัง จะ ต้อง - โฮ้ย ! เวลา ว่าง นั้น มัน หา
ยาก นัก เจ้า ประคุณ ! คน พวก นี้ มี อะไร ๆ ทำ อยู่
ตลอด วัน จน ไม่ มี เวลา ที่ จะ เหลือ ใจ เผื่อ นึก ถึง
ประโยชน์ แห่ง บ้าน เกิด เมือง บิดร เงิน หรือ ก็ ไม่ พอ ใช้ อยู่
แล้ว จะ มา ขอ ให้ ออก เงิน ช่วย ชาติ อีก ฤๅ แต่ จะ
ช่วย ตัว ให้ ด้น ก พอ แก่ ความ ต้อง การ ก็ ไม่ พอ เสีย แล้ว
ถ้า จะ ให้ “รัก ชาติ” พอ ได้ แต่ จะ ให้ ช่วย ชาติ นั้น
ขอ ตัว

๐ ถ้ากระวนกระวัญโดยกระไร เอ้ แล่นจะเก้ ฟร็อก
โก๊ตไซ้ตตะโก๊ ทังเตาะเซิตเพ็ดค้ท้ๆ แน่เจ็ยวโอ ผ้า
ผูกคอ แดงโร้ด้วยไม้เบา ไล่ค้อบ แอ้ตเซ็งเช่นเย้น
คึดแมน อิกทังแวงแก้วดำ ข่าตะเจ้า ผรงเปรียะแต่
ยั้งเจ็ยะตะเดาเปา ข่างเข้าค้ำนี้ กระไรจับใจเคย ฯ

ที่จริงแต่ไม่เห็นเลย ว่าทำไม ไทยเราจึงไม่พยายาม
ทำตัวให้ซิวได้ไซ้ เพราะไม่เห็นจะยากอะไร หา
ฟร็อกโก๊ตกับหมวกสูงได้เข้าเท่านั้น ก็พอแล้ว ทำไม
ไม่จัดการให้ตัวซิวได้ไซ้ ? ส่วนตัวข้าพเจ้า คอบ
ได้ว่า เพราะกัถ์เปนตม ขอผิดให้ถึงฤดูหนาว
ข้าพเจ้าจึงจะซิวได้ไซ้

ชาติเราทำไมจึงมีชื่อว่าไทย ?

เพราะเราเปนชาติที่ไม่ยอมเปนทาสของชนชาติ
อื่น ไม่ยอมให้ชนชาติอื่นเปนนาย

การที่เปนไทยไม่ใช่ของง่ายนะท่าน เพราะเรา
ต้องรู้จักรักษาตัวเอง รู้จักเลี้ยงตัวเอง ถ้าเรา

จะอยู่ไม่ได้ นอกจาก อาไศรย บารมี ผู้อื่น และ ต้อง
อาไศรย ให้ผู้อื่น เองแล้ว เราก็ ไม่เป็น ไทย

เราควร จะพยายาม เข้าใจ ให้ชัดเจน ว่า คำว่า
“เป็น ไทย” แปลว่า ภาวะไร ตาม ความเข้าใจ ของ
ข้าพเจ้าว่า ต้อง เป็น อิศระ โดย บริบูรณ์ ทุก สถาน คือ
ประกอบ กิจการได้ โดย ดำรง ใน หมู่ เรา กันเอง สถาน ๑
จะ พุด อะไร ไม่ ต้อง เก็บ ชปาก เขา มา พุด สถาน ๑ จะ
คิด อะไร ไม่ ต้อง ขอ ยืม สมอง คน อื่น เขา มา ช่วย คิด สถาน ๑
นี้ เรียกว่า เป็น ไทย อย่าง แท้จริง

การ ที่ เมือง โด ซาติ โด เขา จัด การ บ้าน เมือง เขา
อย่างไร เราควร แต่เพียง จะ แดดู ไว้ เพื่อ ไม่ ให้
เรา เสีย ที่ เขา แต่ ถ้า สิ่ง โด ที่ เขา จัด ไว้ แล้ว แม้
จะ ดี ปาน โด ก็ ตาม ถ้า ไม่ เป็น ของ เหมาะ แก่ เมือง
เรา เราก็ ไม่ จำ จะ ต้อง เขา อย่าง แต่ ถ้า เป็น ของ
เหมาะ แก่ เมือง เรา ถึง จะ เขา อย่าง ก็ ไม่ เสีย ชื่อ หรือ
แม้ สิ่ง ซึ่ง เมือง อื่น เขา ยัง มิ ได้ ทำ ถ้า เรา ทำ จะ เป็น
ประโยชน์ แก่ เมือง เรา แล้ว ก็ ไม่ ควร รอคู เขา ก่อน

เก็บเล็กผสมน้อย

ข่าวสงครามที่เราได้รับและที่เราได้อ่าน ๆ กัน
อยู่ในกรุงสยามนี้ โดยมากเป็นข่าวซึ่งได้จากทาง
อังกฤษ แล ฝรั่งเศส ส่วนทางเยอรมันไม่ค่อยจะรั่ว
มาถึงได้เลย เพราะณคนผู้ที่อ่านข่าวสงครามก็
ควรที่จะกำหนดจดจำข้อนี้ไว้ เพื่อจะได้ไม่วินิจฉัย
คดีเด็ดขาดลงไปโดยฟังความแต่ข้างเดียว

ในงานสงครามทุก ๆ คราว เจ้าพนักงานฝ่าย
ทหารย่อมต้องกักและคัดทอนข่าวที่จะส่งโฆษณาใน
หนังสือพิมพ์ เพื่อป้องกันมิให้ฝ่ายศัตรูรู้เหตุการณ์
ข้างฝ่ายตนเองนั้นประการ ๑ และเพื่อป้องกันความ
ตื่นเต้นหรือตกใจในหมู่พลเมืองอีกอย่าง ๑ แต่เพื่อ
กระทำกิจอื่นนี้ จึงต้องตั้งเจ้าพนักงานฝ่ายทหาร
ไว้สำหรับเป็นผู้ตรวจข่าวทั้งที่จะส่งทางโทรเลขแล

ทาง จดหมาย ทั้ง ที่เป็น ชาว ของ หนังสือพิมพ์ แต่
ชาว ของ บุคคล ดัง ถึง บุคคล

การ กัก ชาว ย่อมได้ เคย มี มา แล้ว ทุก ๆ คราว ที่
ทำสงคราม กัน แต่ในงาน สงคราม ^{๕๕} บิน การ กัก ชาว
ต้อง เข้มงวด กวดขัน ยิ่ง กว่า คราว ก่อน ๆ เพราะ
ชาว สามารถที่จะ ดำเนินได้ เร็วกว่า แต่ก่อน เป็นอัน มาก
โดย อาศัย เครื่อง วิทยุ โทรเลข นั้น และ เปน ปฐม

อังกฤษ เปน ประเทศ ที่ เคย ให้ อิศรภาพ แก่ หนังสือพิมพ์
ยิ่ง กว่า ประเทศ ใด ๆ ใน โลก แต่ ใน ระหว่าง งาน
สงคราม ^{๕๕} บิน รัฐบาล อังกฤษ อยู่ข้าง จะ กวดขัน มาก
ถึง ถึง แก่ ตักรม บอ ก ชาว หนังสือพิมพ์ (เปรตส์ บูโร)
^{๕๕} ขัน สำหรับ ให้ ชาว แก่ หนังสือพิมพ์ และ คอย
ห้าม ปราบ และ ตัด หั้น ทาง ที่ หนังสือพิมพ์ จะ ส่ง ชาว ซึ่ง
กรม นั้น ยัง มี ใด ตรวจ แต่ อนุญาต

พวก หนังสือพิมพ์ อังกฤษ พา กัน รู้ ตักไม่ พอใจ ใน

การที่ถูกบีบเข็นนี้ และมีคนอังกฤษหลายคนได้
ร้องทุกข์ ในการที่เจ้าพนักงานกักขังชาวสงคราม
เสียหมด ร้องว่าอดใจเหลือทน แต่เจ้าพนักงาน
ไม่เห็นใจคน ซึ่งมีญาติพี่น้องเป็นทหารอยู่ใน
สนามรบ และอยากรู้ว่าคราวของญาติพี่น้อง
นั้นบ้าง

ความต้องการแห่งผู้ที่มีญาติพี่น้องเป็นทหารใน
ข้อที่อยากรู้ว่าคราวอันเนื่องด้วยตัวบุคคลซึ่งตน
รักใคร่นั้น ก็เป็นการธรรมดาอันน่าเห็นใจอยู่
แต่ยังมีบุคคลอีกจำพวก ๑ ซึ่งต้องการรู้ว่า ไม่
ใช่เพราะตัวมีญาติพี่น้องอยู่ในสนามรบ แต่อยาก
รู้ว่าเพราะจะได้มีโอกาสอดดี แสดงความเห็นของตน
เองในหนังสือพิมพ์ เพื่อได้รับความพอใจในการ
ที่ได้มีคนยอมว่าเขาออกความเห็นแปลกหรือแม้ให้
มีคนคัดค้านก็ชอบเหมือนกัน เพราะจะได้มีโอกาส
โต้ตอบและแสดงความเห็นของตนอีก

ในหมู่บ้านจําพวกนี้ มีคนแต่งหนังสือ อังกฤษ
 อยู่คน ๑ ชื่อ เอช. ยี. เวดลด์. ซึ่งผู้ที่ได้เคยอ่าน
 หนังสือ อังกฤษ อยู่แล้ว ก็คงจะเคยได้ยินชื่อ เวดลด์ คน
 นี้ ในชั้นต้นเมื่อเริ่มจะมีชื่อเสียงขึ้นนั้น ชาวเจ้า
 ก็ออกจะชอบอ่านหนังสือที่เขาแต่ง เพราะเขาเป็น
 ผู้ที่ช่างนึกเอาอะไรแปลก ๆ มาผูกเป็นเรื่อง เช่น
 หนังสือเล่มแรกที่ทำให้เขามีชื่อเสียง เขาเรียกชื่อว่า
 “กาดยาน” (โตมมะซัน) คือเขาสมมุติว่า มียาน
 อัน ๑ หรือ เครื่องจักร อัน ๑ ซึ่งสามารถนำคนให้
 กลับไปเห็นกิจการในอดีตภาค หรือ ให้ดำเนินเคยไป
 เห็นกิจการในอนาคตภาคได้ ดังนั้นนับว่าช่าง
 คิดคือนั้น มา เวดลด์ ก็ได้แต่งหนังสืออันแสดงความคิด
 แปลก ๆ เช่นนี้ จนมีชื่อเสียงมาก จนทุกที่

การมีเกียรติคุณแต่ชื่อเสียงมักทำให้คนเราเคย
 เมาเกียรติคุณได้นั้น เราทั้งหลายย่อมทราบกันอยู่

แล้ว ตามความเห็น ของ ข้าพเจ้า เห็น ว่า เวลตล์ เป็น คนที่ เมธาเกียรติคุณ คน ๑ เขา สำคัญ ตัว เขาว่า เป็น ผู้ ที่ สติ บัญญา สามารถ มาก มี คน นิยม เขา มาก จน เป็น ผู้ ที่ สามารถ จะ จูงใจ คน ให้ คิด ตาม เขา ไป ได้ เพราะ ฉะนั้น ใน หนังสือ ที่ เขา ได้ แต่ง ขึ้น ใน ชั้น หลัง ๆ นี้ เต็ม ไป ด้วย ข้อความ อัน สำแดง ให้ เห็น ได้ ว่า เวลตล์ เห็น ตน เป็น คน เก่ง ที่ สุด ใน โลก หา ใคร เสมอ มิ ได้ เต็ม ไป ด้วย ความ อวดดี จน นักรว่า คาญ ข้าพเจ้า คน ๑ ซึ่ง เคย อ่าน หนังสือ ของ เวลตล์ ไม่ ไกร จะ ได้

การ อวดดี ของ เวลตล์ นั้น ไม่ จำกิด อยู่ แต่ จำเพาะ ภาย ใน หนังสือ ซึ่ง เขา แต่ง และ พิมพ์ เป็น เล่ม ชาย อย่าง เช่น ก่อน ๆ ใน ชั้น หลัง ๆ นี้ ไม่ว่า จะ มี คดี อัน ไต ที่ มี ความ สดัก สำคัญ แม้ ได้ กน อย เวลตล์ ก็ ต้อง ตั้ง เลียง กับ เขา ดว่า เสมอ และ ตั้ง ตัว เป็น ผู้ พุด แทน พลเมือง พวก ที่ อังกฤษ เรียกว่า “ชั้น กตาง” (มิด เดิล กตาล์)

คือ ^๕ชน ที่ ^๕เป็น ผู้ ^๕ทำการ ^๕หา ^๕เลี้ยง ^๕ชีพ ^๕โดย ^๕เป็น ^๕พ่อ ^๕ค้า ^๕เป็น ^๕คน

ใน ^๕เมื่อ ^๕เกิด ^๕สงคราม ^๕ขึ้น ^๕ใน ^๕ยุโรป ^๕นั้น ^๕ก็ ^๕เป็น ^๕ธรรมดา ^๕อยู่ ^๕เอง ^๕ที่ ^๕คน ^๕อด ^๕ดี ^๕อย่าง ^๕เช่น ^๕เวลดต์ ^๕นั้น ^๕จะ ^๕นึก ^๕ว่า ^๕เป็น ^๕โอกาส ^๕ของ ^๕คน ^๕ที่ ^๕จะ ^๕ได้ ^๕แสดง ^๕โวหาร ^๕เป็น ^๕อัน ^๕มาก ^๕แต่ ^๕ข้อ ^๕ที่ ^๕มุ่ง ^๕หมาย ^๕ก็ ^๕ไม่ ^๕ใคร ^๕จะ ^๕ล้ม ^๕คะเน ^๕เพราะ ^๕เจ้า ^๕พนักงาน ^๕กัก ^๕ข่าว ^๕ และ ^๕ถ้า ^๕ข่าว ^๕ไม่ ^๕มี ^๕ก็ ^๕ยาก ^๕ที่ ^๕จะ ^๕แสดง ^๕ความ ^๕เห็น ^๕ได้ ^๕เวลดต์ ^๕จึง ^๕แค้น ^๕เคือง ^๕ยิ่ง ^๕นัก ^๕และ ^๕ความ ^๕แค้น ^๕อัน ^๕นี้ ^๕ทำให้ ^๕เขา ^๕กล่าว ^๕ร้อง ^๕ทุก ^๕ข์ ^๕ใน ^๕หนังสือ ^๕พิมพ์ ^๕ว่า ^๕การ ^๕สงคราม ^๕ครั้ง ^๕นี้ ^๕รัฐบาล ^๕กระทำ ^๕การ ^๕ใน ^๕ที่ ^๕มืด ^๕แต่ ^๕มี ^๕หน้า ^๕ซ้ำ ^๕เอา ^๕ผ้า ^๕ผูก ^๕ตา ^๕คน ^๕เสีย ^๕ด้วย ^๕ซึ่ง ^๕ใน ^๕ไม่ ^๕ซ้ำ ^๕จะ ^๕เป็น ^๕ผล ^๕ให้ ^๕พด ^๕เมือง ^๕เหต ^๕ือ ^๕ทน ^๕ จน ^๕ต้อง ^๕ร้อง ^๕ขอ ^๕ให้ ^๕แก้ ^๕ผ้า ^๕ผูก ^๕ตา ^๕นั้น ^๕บ้าง ^๕ และ ^๕ถ้า ^๕รัฐบาล ^๕ไม่ ^๕ยอม ^๕ตาม ^๕ ก็ ^๕จะ ^๕ต้อง ^๕ช่วย ^๕กัน ^๕ส่ง ^๕เลี้ยง ^๕ยี่ ^๕น ^๕คำ ^๕ขาด ^๕ว่า ^๕ถ้า ^๕ไม่ ^๕ให้ ^๕รัฐ ^๕ข่าว ^๕สงคราม ^๕โดย ^๕พิสดาร ^๕แล้ว ^๕ ก็ ^๕จะ ^๕ไม่ ^๕ยอม ^๕ไป ^๕รบ ^๕ และ ^๕ไม่ ^๕ยอม ^๕อุด ^๕หนุน ^๕การ ^๕สงคราม ^๕อีก ^๕ค ^๕่อ ^๕ไป

ถ้อยคำอันนี้ เป็นคำของคนที โกรธจนหมด
 สติ เหมือนคนบ้า อันไม่ควรใคร จะฟังถ้อยคำอีก
 ต่อไปเลย ตามความเห็น ของข้าพเจ้าเอง เห็นว่า
 คนที่คิดอย่างเวตตัสสนี้ น่าจะมีอยู่น้อย เพราะ
 ฉนั้นจะพูดบ้างอะไรก็ช่างหัวมัน ถึงแม้จะไม่อุด
 หนุนการสงครามชาติอังกฤษก็คงไม่ด่าจมนั่น
 เพราะการที่จะขยายข่าวคราวแห่งกองทัพนั้น เป็น
 ของที่จะให้โทษมากกว่าให้คุณเป็นแน่แท้ ถ้าจะ
 เปรียบก็คล้ายกับบอกข้าศึกให้รู้ตัวเสียก่อนว่าเรา
 จะคิดอุบายรบเขาอย่างไร ซึ่งถ้าคิดไปอีกชั้น ๑
 แล้ว ก็เต็มอกกับแนะนำหนทางให้ข้าศึกได้มีโอกาสดำ
 หนดร้ายแก่คนของเราเอง เพราะฉนั้นถึงแม้ผู้
 เป็นญาติพี่น้องของทหารในสนามยุทธ ก็ควรยอม
 อดทนความอยากข่าวคราวส่วนตัวผู้ตนรักใคร่
 เพื่อจะได้ตัดหนทางที่ข้าศึกจะได้ทราบแก่ผู้ที่เรารัก

การ กัก ข่าวก ก็ ทำให้ เกิด มี เรื่อง รว รว ขึ้น ๆ อัน เด่า
 ก็น มาถึง เรื่อง กัก ข่าวก นั้น บ้าง เช่น มี เรื่อง ๑ ว่า
 ภรรยา ของ ทหาร ฝรั่งเศส ผู้ ๑ ได้ รับ จดหมาย อัน มี
 สลัก หดง ของ เปน ดาย มือ สามี ของ ตน แต่ ครั้น
 เมื่อ เปิด ผูก ออก แล้ว หา พบ จดหมาย ของ สามี
 ไม่ พบ แต่ เศษ กระดาษ อัน ๑ มี หนังสือ เขียน ไว้ ว่า
 “มาดัม สามี ของ หดง นั้น เขา สบาย ดี อยู่ แต่ เขา
 ข้าง พุด นึก” ใน กระดาษ ตง นาม นาย ทหาร ผู้ เปน
 พนักงาน ตรวจ ข่าวก

เจ้าพนักงาน ตรวจ ข่าวก ใน กอง ทักษ อังกฤษ เขามี
 ไปรสนิยม บัศร พิมพ์ ไว้ สำหรับ ทหาร ส่ง ข่าวก จาก สนาม
 รมไป บ้าน มี ข้อ ความ พิมพ์ ไว้ เปน ประโยค ๆ เช่น
 มี ว่า “ฉัน สบาย ดี อยู่” “ฉัน บวช เด็ก น้อย หรือ
 มาก” “ฉัน ถูก ฆาต ฆาต เด็ก น้อย หรือ มาก” “ฉัน
 ได้ รับ จดหมาย แล้ว แต่วัน.....” “ฉัน ยัง ไม่ ได้ รับ

จดหมาย นาน แดว” ดึง น เป็น ต้น ถ้าไม่ ต้อง การ
 ประโยค ไหน ก็ ให้ ชัด ชำ เลี้ย คง ไว้ แต่ ที่ ต้อง การ แดว
 ดง นาม ตน เอง กับ กรม กอง เท่านั้น ถ้า เขียน อะไร
 เพิ่ม เติม ดง ไป อีก เจ้าพนักงาน จะ ทำ ตาย ไป รัด นัย
 บักร นัน เลี้ย

ส่วน ชัย ที่ เรา ใน กรุง สยาม นี้ ได้ รับ แต่ ชาว ทาง
 อังกฤษ กับ ฝรั่งเศส นั้น ที่ จริง ก็ ไม่น่า อัจฉร ย์
 เพราะ ไทโรเตช ที่ จะ ส่ง มา เมือง เรา ก็ ต้อง ผ่าน มา ทาง สาย
 ของ อังกฤษ ซึ่ง เปน ขรรคมดา อยู่ เอง จะ ดี เขา ก็ ไม่
 ได้ แต่ ก็ เปน อัน ได้ รับ ชาว อย่าง ชัน ๆ อยู่ บ้าง เช่น
 มี ชาว มา ทาง ฝรั่งเศส ว่า “เรา ตี ได้ เมือง มัด เฮา เช่น
 แดว” ดึง น แดว ก็ เงียบ หาย ไป อีก ราว ๓ อา ทิศ ึ่ง
 มี ชาว มา อีก ว่า “เรา ตี เมือง มัด เฮา เช่น คัน ไต่ ออก
 แดว” ดึง น ถึง แม้ ว่า เขา ไม่ ได้ บอก ตรง ๆ เรา ก็
 พอ ได้ แดว ว่า ฝ่าย ฝรั่งเศส ตี ได้ มัด เฮา เช่น

ครึ่ง ๑ แต่ได้เสียไปครึ่ง ๑ แล้วจึงตัดคืนมาได้ อีก
ครึ่ง ๑

เพราะฉนั้น ตามความเห็นของข้าพเจ้าเห็นว่า ถึง
แม้เราได้ฟังข่าวมาแต่จากฝ่ายเดียวก็ดี เราก็มี
ความรู้ในการสงครามได้พอที่เราจะควรหวังได้ ชัย
แล้ว และบางทีชาวเราจะได้รู้เหตุการณ์เรื่องรบ
ดีกว่าผู้อยู่ในสนามรบเองด้วยซ้ำ

จริงอยู่ข่าวใด ๆ ถ้าได้ฟังแต่ฝ่ายเดียวแล้ว ก็
ต้องนับว่ายังไม่บริบูรณ์แท้ แต่มีข่าวบางอย่างซึ่ง
ถึงแม้จะได้ฟังอีกฝ่าย ๑ แล้ว ก็คงจะยังไม่ทำให้เรา
ทงหน้าย ถัดบความเห็นได้ คือเช่น การทำลายเมือง
ตุงวาง แดยง โบกเมืองแรงส์ การกระทำร้ายต่อ
ผู้หญิงต่อเด็ก แดต่อคนชรา โดยอาการอันไม่น่า
จะกล่าวให้พิสดาร เพราะเปนการอันทารุณร้ายกาจ

เหลือเกิน ข้าพเจ้านี้ย่อมทำให้ชาวเราต้องนึกว่า
 “อ้อ นี่ หรือ แบบ ทำสงคราม กัน ใน ระหว่าง ชาติ ที่ รุ่ง
 เรือง? ถ้าเช่นนั้น แล้ว เรา ขอ ทำ สงคราม กับ คน
 มา ตี กว่า ตะ!”

อัครพาทุ

เก็บเล็กผสมน้อย

เมื่อข้าพเจ้าได้ทราบข่าวว่าเรือเอ็มเดินถึงที่สุด
เสียแล้วรู้สึกใจหาย เพราะหมู่คนเอ็มเดินได้เป็น
ผู้ทำข่าวให้แก่หนังสือพิมพ์เป็นอันมาก

จริงอยู่ การที่เอ็มเดินจบไปแล้วเช่นนั้น เห็น
จะมีคนหลายคน ที่รู้สึกใจหาย คงชนน้อย
คือพวกที่เกี่ยวข้องในการค้าขาย เพราะฉะนั้น
ศรรายทางทะเลไป อัน ๑

สังเกตดูในหมู่คนทุกชาติ แม้ที่เป็นศัตรูกัน
ก็ชมเชยเอ็มเดินเป็นเสียงเดียวกันหมด และชม
ผู้บังคับการเรือหนทวถึงกัน ข้อที่ชมนั้น สรุป
เป็นหัวข้อได้ดังนี้ คือ :—

๑. ถ้าเคียวได้สามารถทำอันตรายให้แก่ข้าศึก
เป็นอันมาก ใครจะทำให้ยังไปกว่านั้นไม่ได้

๒. ในการที่ทำทุก ๆ คราว มิได้มีเดย
ที่จะได้ทำเกินกว่าที่สมควร จะทำได้ตามกฎแต่แบบ
ธรรมเนียม การ สังครามทางเรือ

๓. ไม่มีเดยที่จะได้ใช้ กิริยา อาการ อันผิดจาก
ความ ประพฤติ ของ ทหาร และ ลูก ผู้ ดี ตรงกับคำ
อังกฤษว่า “เยนคดแมน”

๔. ในเมื่อถึง เวลา จะต้อง แพ้ ก็แพ้ โดยไม่
เดย์เกียรติยศ ของ ทหาร หรือ ลูก ผู้ ดี เดย

ดังนั้น ผู้ บังคับ การ แดทหาร ประจำ เรือ
เข้มแข็ง ได้ แสดง ตน เป็น ตัวอย่าง อัน งาม แก่บรรดา
ทหาร ทัว ไป

ตาม ข่าวก่อน ที่มี มาว่า บรรดา ผู้ ที่ รอด ตาย จาก
เรือ เข็มเต็น นั้น ได้ รับ เกียรติยศ ตาม ธรรมเนียม คึก
ทุกสถาน และ นายทหาร ได้ รับ อนุญาต ให้ คง ถิ่น
กระบี่ สืบ ไป ดังนั้น นับว่า ฝ่าย อังกฤษ รู้ สัก ว่า นาย

ทหารเหล่านั้นได้บ่มเพาะพฤติกรรมคนอย่างทหารผู้กล้าแต่ถูก
ผู้ดีแท้ ผู้ชำนาญจึงแสดงกิริยาอย่างผู้ดีต่อชเดย
ซึ่งบริบูรณ์ด้วยสมบัติผู้ดี ควรเราทั้งหลายผู้
เป็นกลางจะพลอยสรรเสริญเขาทั้ง ๒ ฝ่าย ว่าขม
พอสวมกับน้ำยา

การที่อนุญาตให้ชเดยคงถืออาวุธอยู่ต่อไปนั้น
เป็นวิธีของทหารสำหรับให้เกียรติยศแก่กัน ตาม
ปรกติชเดยที่จับได้แล้ว ผู้จับต้องรีบเอาอาวุธ
โดยทันที และผู้ที่ยอมแพ้ก็ต้องยื่นอาวุธของ
ตนให้แก่ผู้ที่ชำนาญ เพื่อเป็นพยานให้ปรากฏว่า
ไม่ต่อสู้อีกแล้ว แต่ถ้าแม้ว่าฝ่ายผู้ชำนาญรู้สึก
ว่า ผู้แพ้นั้นเป็นผู้มั่งมอเข้มแข็ง และได้
แสดงความสามารถโดยอาการอันน่าชมเชย ผู้
ชำนาญจึงยอมให้ผู้แพ้มคงถืออาวุธอยู่ได้ต่อไป เพื่อ
แสดงให้ปรากฏความไว้วางใจว่า จะไม่ใช้อาวุธ
นั้นในทางที่จะทำให้เสื่อมเสียเกียรติยศ

เมื่อ กองทัพ เยอรมัน ตี บอมเมืองดิเอชได้หมด จับ
ตัว นายพล เดมัน ผู้บัญชาการ ฝ่าย เบด ย็อม ได้ นาย
พล เดมัน มีอาการ เจ็บ มาก แต่ยังมี กำลัง พอ ที่จะ
ยื่น กระจก ของ ตน ให้แก่ แม่ทัพ เยอรมัน ฝ่าย แม่ทัพ
เยอรมัน ไม่ยอมรับ กระจก และพูด ว่า “ท่าน จง
คง ถอด กระจก ใว้ เกิด ท่าน มิ ได้ ใช้ กระจก นั้น โดย อาการ
อัน เลื่อม เลี้ยว เกียรติยศ ทหาร เคย ส่วน ข้าพเจ้า รู้
ดี ักว่า เป็น เกียรติยศ ที่ ได้ รม กับ ท่าน ” นายพล
เดมัน ไต่ พง คง นน วั ดี ัก ปด ม จน กถน หน้า ตา ใว้ ไม่ ไ้

ชาวคราว อัน กล่าว ด้วย ความ ประพฤติ ดี ต่อ กัน ใน
ระหว่าง ผู้ กระทำ สงคราม เช่น นี้ ทำ ไม่ จึง ไม่ มี
มา บ่อย ๆ ผู้ อ่าน จะ รู้ ดี ัก พอ ใจ มาก กว่า อ่าน เรื่อง ที่
ต่าง คน ต่าง ชัด กัน กล่าว โทษ กัน ว่า ทำ ทหาร ุณ ร้าย
กาจ ต่าง ๆ ซึ่ง ตัวน เป็น เคือง เพราะ ความ ชิง ชั่ง แก่
กัน แดกัน มาก ชน เท่านั้น

การรบกันนั้น เป็นความจำเป็นเพื่อวินิจฉัย
คดีเมืองอื่นแก่งแย่งกัน แต่ผู้ทำสงครามทำไมจะ
ต้องจริงจังจริงจังกัน แต่กันในสวนตัวด้วย

การสงครามเป็นดังแสดงธรรมชาติอันมีอยู่ใน
นิสัยของคนดียิ่งกว่าสิ่งอื่น แต่การสงครามครั้ง
ก็เป็นเครื่องแสดงให้ปรากฏชัดว่า ชาวยุโรปเขา
มีคุณธรรมอันควรชมอย่างยิ่งอยู่ อัน ๓ คือผู้ชาย
ของเขาทุกคน เป็นถูกผู้ชายแท้ ไม่มีเลยที่จะ
ย่อท้อต่อความลำบากหรือความตาย แม้ผู้ที่
มิได้ถูกเกณฑ์ให้ไปรบเลย เขาก็ไปรับอาสา
โดยเต็มใจ จนรัฐบาลรับไม่ได้ต้องขอผ่อน

คนอังกฤษนั้น เมื่อก่อนหน้าที่เกิดสงคราม • คน
อื่น ๆ โดยมากคงจะต้องนึกเหมือนกันว่า เป็น
ชาติที่ไม่ชอบการทหารเลย และมีหน้าซำไม่มี
บัญญัติเกณฑ์ทหารด้วย เพราะฉะนั้นคงหาทหาร

ได้ โดยยาก เปนแน่ คนที่แตกหูหรือฟังเสียง คนอังกฤษ
ที่อยู่ ตาม แถบ บ้าน เรา คง จะคิด เห็น เปน เช่น นั้น กัน
โดยมาก

แต่ข้าพเจ้า คน ๑ ได้เคย ไป อยู่ ใน หมู่ คน อังกฤษ
นานพอที่จะรู้ว่า เมื่อถึง เวลา ต้อง การ จริง แล้ว
อังกฤษ คง ไม่ไว้คน เปน ทหาร เพราะเขา เปน ลูก ผู้
ชาย และเขาตั้ง ต่อนกัน อยู่ เสมอ ให้นิยม เช่น นั้น
ก็ ไทยเราเองเล่า เปน อย่างไร ?

ข้าพเจ้า ขอ อนุญาต พูด ตรง ๆ ไม่ ตั้ง ใจ ที่จะ แกล้ง
กระทบ ผู้ใด เพราะฉนั้น ขอ อภัย เสียเถิด

ข้าพเจ้า มีความ เสียใจ ที่จะ ต้อง กล่าว ว่า มี
คน ไทย อยู่ จำ พวก หนึ่ง ซึ่ง ต้อง จัด เข้า ใน พวก รั
มาก ยาก นาน คือ มีความ รั แต่ ผิด ๆ ไม่ ได้ รั
ลึก ซึ่ง ปาน ใด แต่ ไม่ ได้ เคย เห็น ฝรั่ง ที่ เมือง เขา
เอง เคย ส มา คม หรือ พบ ประ ตัก กับ ฝรั่ง บาง รก ซึ่ง

เบน กากยูโรป ก็เอาอย่างพวก กากฝรั่ง เหล่านี้
 เรื่อยมา ทั้งในชนชั้นหมื่นหน้า ชำมีพวกชาว
 อาเซียนเองที่อึมเอิบกำเริบต่าง ๆ เพราะได้เคย
 เบน บ้อยฝรั่ง เบน กาก ของ กากฝรั่ง อื่น ๆ ๑ พุด
 ฟุ้ง ส้วานต่าง ๆ กรอกหูไทยเราเข้าไป

ผลของการเสาะหากับคน เช่น นั้น เบน อย่างไร
 บ้าง ขอให้ท่านทั้งหลายตรองดูเถิด ข้าพเจ้า
 จะตองเจียรระไนให้บ้าง

๑. ทำให้ตะจรรยาเก่าของไทย แต่หาได้
 จรรยาของฝรั่งที่ดีมาไว้แทนไม่

๒. ทำให้เกิดคิดถึงตัวมากขึ้น หาแต่ประโยชน์
 แลความสุขใส่ตัวเอง เมื่อไม่สมประสงค์ก็เกิด
 แค้น และ อิจฉาริษยา ไปต่าง ๆ

๓. ทำให้ตีตมว่า ชาติไทยเคยเป็นนักรบ และ
 ยั้งยืนมาได้เพราะเป็นนักรบ เก็บขปากกาก

ฝรั่ง และ กาก มนุษย์ ชาติ อื่น ๆ ซึ่ง ขี้อวด เกิน ที่ จะ เป็น
นัก รบ นั น มา พุด ตู กั น พัง

๔. ทำให้ ดี ม ว่า คำ ว่า “ไทย” แปร ว่า
กระไร คือ ไม่นึก เคย ว่า ถ้า อา ศัย รย ก่า ดัง ชน
ชาติ อื่น มา กั ชาติ ไทย แล้ว, ก็ เหมือน ช่วย ทำ ดาย
ชาติ ไทย นั น เอง

๕. ทำให้ ดี ม สุ ภาศิต โบริณ ของ ไทย เรา หม ด
จึง พา กั น ประ พฤติ เป็น นาง โมรา ยั น พระ ชร รค เหา
ทาง ต้ำ ม ให้ นาย โจร ทาง คม ให้ จัน ท โกรบ ดี ม
ผิว เดิม เพราะ หดง ชู ต่อ ไป ก็ จะ ต้อ ง ไป โหน ตั น
ไม รอง “ผว ๆ” อยู่ เป็น ชน นี้ เหมือน นาง โมรา
ซึ่ง ไตร มั น ทัง เสีย เพราะ มั น ก็ ชัง น้ า ห น้ า

เรื่อง นาง โมรา เป็น ภาศิต ซึ่ง ควร พิจา รณา แต่
ควร คิด ต่อ ไป อี ก ว่า นาง โมรา นั้น เป็น ชน นี้ แต่ คน
เดีย ว ฝ่าย คน ไทย ถ้า ประ พฤติ ทำ กั บ ชาติ เหมือน

นางโมราทำกับผัว ไซ้แต่ตัวจะต้องไปเปนชน
 โดยดำพัง ยังจะพลอยให้คนอื่นต้องไป
 ด้วย ข้าพเจ้าคน ๑ ไม่อยากไปชนนี้เลย จึงต้อง
 เขียนเรื่องนี้ อยู่ เต็มขอ ท่านช่วยข้าพเจ้าบ้างดี

การที่จะช่วยชาติเวลานี้ คนโดยมากจะยังไม่
 ใคร่จะรู้ ถึงความจำเป็นอย่างถึงซึ่งเลย ยังมีคิด
 กันไปต่าง ๆ และ ออกทำกันต่าง ๆ เท่าที่ข้าพเจ้านึก
 ออกในเวลานี้ จะพอจัดเป็นพวก ๆ ได้ คือ

๑. ช่วยด้วยปาก คุย โผง ๆ ไปไม่ว่าที่ไหน
 แต่ไม่ทำอะไร ให้เป็นประโยชน์จริงแก่ชาติเลย

๒. ช่วยเพื่อเป็นประโยชน์ตัวเอง คือ ถ้าใครช่วย
 ชาติจะเป็นทางที่ตนได้ชื่อ เลื่อง หรือ ผลประโยชน์ด้วย
 จึงจะช่วย ถ้าไม่มีทางจะได้ชื่อ เลื่อง หรือ ผล
 ประโยชน์ส่วนตัวแล้ว ก็ไม่เห็นความจำเป็นที่จะช่วย

๓. ช่วยเพื่อประโยชน์ของชาติ ถึงตัวจะ
ไม่ได้ ชื่อ หรือ จะ ต้อง เสีย ผล ประโยชน์ ส่วนตัว ก็
ยอมเสียสละได้

ชนิดที่ ๑ และที่ ๒ ข้าพเจ้าไม่ต้องการพบปะ
อยากพบแต่ชนิดที่ ๓ และ ถ้า ท่าน ทง หดย มา นัด กัน
พูดให้เหมือน ๆ กัน แล้ว พวกชนิดที่ ๑ ที่ ๒ คงจะ
ต้องเจอน ไป เป็น แน่

ข้าพเจ้าได้ทราบข่าวว่า เรื่อง เรือราย ตราง
เรือ พระ รวง นั้น ดู มี ผู้ นิย ม ย ิน ดี เห็น ด ว ย อย่าง น่า
อัศจรรย์ และ น่า ปลื้ม ที่ สุด และ ข้าพเจ้า หวัง ใจ ว่า จะ
ได้ ยิน ข่าว เช่น นี้ อีก บ่อย ๆ

ท่าน หดวง ก ไปพบ กับ ท่าน พระ ข ในที่ แห่ง
๑ จึง เกิด ใจ ทัก กัน ขึ้น ถึง เรื่อง เรือ ราย ตราง เรือ พระ รวง
ท่าน ทง ๒ นี้ พูด กัน ดัง ต่อ ไป นี้

หลวง ก— อย่างไร คุณพระ จะเข้ากับ เขาใหม่

พระ ข เข้าดี ขอรบ แต่ถ้าวเรา จะเข้า ถึงเท่า
เงินเดือน เดือน ๓ เห็น จะไม่ไหว จะ อด ตาย นะขอรบ

หลวง ก— ส่วนผม ๆ ยอม กว่า เดือน ๓ อีก ข้อ
ที่ จะ อด ตาย นั้น ถึง ผม ไม่เข้า เวียราย ครอง น พอชาศึก
มา คิด พระ นคร ก็ คง ได้ อด เพราะ ฉนั้น ผม ยอม อด
เวลานี้ เพื่อ กัน ไม่ ให้ คน ไทย ต้อง อด ทว เมือง ดัง กว่า
ผม กับ คุณพระ เห็น จะ คิด ไม่ ตรง กัน เสีย แฉ้ว ผม
ลา ที่ ละ

คำพูด นี้ ไม่ ใช้ ขำพเจ้า ได้ ยิน เอง และ หลวง
ก กับ พระ ข ไม่มี ตัว ทั้ง ๒ คน แต่ เป็น ของ ที่
อาจ จะมี ได้ ขำพเจ้า จึง แดง ชน เตน กระหนั เอง หวัง
ใจ ว่า ท่าน ผู้ อ่า น จะ ไม่ ชอบ

หนังสือต่าง ๆ มีขายที่โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย
คือ :—

๑. ปกิณณกคดี ของ อิศวพาหุ บทที่ ๑ ถึง บท
ที่ ๗ เด่ม ๑ บทที่ ๘ ถึง บทที่ ๓๓ เด่ม ๑ ราคาเด่ม
ละ ๕๐ สตางค์ค่าตัวตราไปรษณีย์ ดั่ง ๖ สตางค์

๒. ความ กระจัด กระจาย แห่ง เมืองจีนเด่ม ละ ๕๐
สตางค์ค่า ดั่ง ๑๐ สตางค์

๓. ยิวแห่ง บุรพทิศ ๒๕ สตางค์ ค่า ดั่ง ๒ สตางค์

๔. เมืองไทยจตุรทิศ เกิด ๒๕ สตางค์ ค่า ดั่ง ๒ สตางค์

๕. บัญชีนาม สกฤต ๑ บาท ๕๐ สตางค์ ค่า ดั่ง
๑๐ สตางค์

๖. บัญชี พระบรมวงษานวงษ์ ฝ่าย น้า แด ฝ่าย ใน
ปกถ่อน ๒๕ สตางค์ปกแข็ง ๔๕ สตางค์ค่า ดั่ง ๖ สตางค์

๗. มาตราเมตริก (อัตราเครื่องวัดช่าง คม)

ปกผ้าเล่ม ตะ ๕ สี่ตางค์ ค่าตั้งเล่ม ตะ ๒ สี่ตางค์

๘. แบบ คำนวณ ๕๐ สี่ตางค์ ค่าตั้ง ๒ สี่ตางค์

๙. ดาวประจำเคราะห์เล่ม ๑ - ๒ เล่ม ตะ ๕๐ สี่ตางค์
ค่าตั้งเล่ม ตะ ๒ สี่ตางค์

๑๐. ระเบียบ สวดมนต์ไหว้ พระสำหรับทหารเรือ
และ ลูกเรือเล่ม ตะ ๘ สี่ตางค์ ค่าตั้ง ๒ สี่ตางค์

๑๑. พระราชบัญญัติรถยนต์ ๒๕ สี่ตางค์ ค่าตั้ง ๒
สี่ตางค์

๑๒. พระราชพงษาวดาร กรุงธนบุรี ๒๐ สี่ตางค์ ค่าตั้ง
๑๐ สี่ตางค์

๑๓. พระราชประวัติ & รัชกาลแด่พระราชพงษาวดาร
กรุงเทพฯ รวมเล่มเดียวจบ ๗๔ สี่ตางค์ ค่าตั้ง ๑๒
สี่ตางค์

๑๔. ประมวลกฎหมายดีฉบับ ของ ตะ ๒๕ สี่ตางค์
ค่าตั้ง ๒ สี่ตางค์

๑๕. นาคกร ดั่งเคราะห์ (ไต่เร็กคอรี่) ๓๐ บาท คำสั่ง
๘๐ ต่ตางค์

๑๖. หนังสือสัญญาทางพระราชไมตรี ปกแข็ง
หุ้มผ้าทั้งตัว & บาท ปกแข็งสันหนังสือหุ้มผ้า ๖ บาท
คำสั่ง ๕๐ ต่ตางค์

๑๗. ความดีดัดของทุ่งร้าง “แบ็ดเกอร์วิดต์”
เล่มละ ๕๐ ต่ตางค์ คำสั่ง ๖ ต่ตางค์

๑๘. เรื่องเนื่องในการสงครามเล่มละ ๕๐ ต่ตางค์
คำสั่งเล่มละ ๕ ต่ตางค์

หนังสือเหล่านี้ถ้าท่านซื้อเป็นจำนวนมาก
จะ
แถมให้ตามอัตรา